Lodzer Tageblat № 280

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאָדזער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעד קציע און אדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראַציע 10047.

זונטאָג, פ׳ ויישב י״ז כסלו תרצ״א | 7 grudnia 1930 r. | 23-טער יאהרגאַנג

פאר דער ערעפנונג פון סיים און סענאט

פּראָיעקט צו ענדערן דעם סיים-רעגולאַמין. — ווער וועט פיהרען דעם פאָרזיץ אויף די ערשטע זיצונגען פון סיים און סענאַט? — נייער האַנדעלס-מיניסטער זאָל בעקעמפען דעם סיסטעם פון עטאַטיזם

פערבאַנד פון די פוילישע שטעט געגען פּראָיעקט צו העכערן דאס דירה-געלד

פאר דער עפענונג פון סיים
פּראָיעקט צו ענדערן דעם סיים-רעגולאַמין

וואַרשאַ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) איבערמאָרגען דינסטאָג קומט ווי בעקאַנט פאָר די ערשטע סיים-זיצונג. אַלע הכנות צו דער זיצונג זענען שוין געמאַכט געוואָרען.

די סיים-פּעסיע וועט עפענען מיט׳ן פאַרליינען דעם רעסקריפּט פון מלוכה-פּרעזידענט דער פּרעמיער סלאַוועק און דעם פאָרזיץ פון דער זיצונג וועט פיהרען איינער פון די עלטסטע דעפּוטאַטען.

באַלד נאָך דער עפנונג וועט מען צוטרעטען אויסוועהלען אַ סיים-מאַרשאַלעק. ווי עס איז שוין בעוואוסט וועט געוועהלט ווערען ד״ר שוויטאַלסקי, דאַן 5 מאַרשאַלקעס. 3 פון ב. ב., וועלכע וועלען זיין ד״ר פּאָליאַקיעוויטש, און פּילסודסקי און צאַר און 2 פון די ענדעקעס און צענטראָלעוו.

דערמיט וועט זיך ענדיגען די ערשטע סיים-זיצום.

נאָכן אויסוואַהל פון די סיים-קאָמיסיעס וועט דער סיים זיך פערנעמען מיט׳ן בודזשעט, וואָס די רעגירונג וועט אַריינטראָגען באַלד נאָך דער עפנונג פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי וועט האלטען אַ בודזשעט-עקספּאָזע דאַן וועט זיך וועט זיך אָנהויבען די דעבאַטע, וואָס וועט דויערן 2–3 טעג איבער דער עקספּאָזע פון פינאַנץ-מיניסטער.

ווי מען פערזיכערט פון די סאנאציע-קרייזען זאָל אויך אַריינגעטראָגען ווערען אין סיים אַ פּראָיעקט פון ענדערן סיים-רעגולאַמין.

וואַרשאַ (טעלעפאָניש) די אָפּאָזיציע דעפּוטאַטען האָבען בעשלאָסען אַלע צו קומען צו די ערשטע זיצונג פון סיים און סענאַט אַ חוץ ליבערמאַנען, וועלכער איז קראַנק און געפינט זיך גישט אין לאַנד.

וואַרשא (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער פאָרזיץ אויף דער ערשטער סיים-זיצונג וועט פיהרען דער דעפּוטאַט יוזעף מיקולסקי, וועלכער איז אַלט 72 יאָהר.

דעם פאָרזיץ פון דער ערשטער סענאַט-זיצונג וועט פיהרען פּראָפ. פּוליע (מ. כ. ד.) (77 יאָהר אַלט). די סעקרעטאַרקע פון דער ערשטער סענעט-זיצונג וועט זיין די סעקרעטאַרקע הוביצקא (פרוי פון מיניסטער הוביצקי), וואָס איז אַלט 42 יאָהר.

זיצונג פון ב. ב. קלוב

וואַרשא (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דינסטאָג 11 פריה קומט פאָר אַ פּלענאַר זיצונג פון ב. ב. קלוב.

מיניסטער פּריסטאָר געגען עטאַטיזם

וואַרשא (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָמינאַציע פון פּולק. פּריסטאָר אויפ׳ן אַמט פון האַנדעלס-מיניסטער, שרייבט די סאַנאַציע פּרעסע, אַז פּריסטאָר וועלכער האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס קאָנסעקווענטער און ענערגישער מיניסטער אויפ׳ן געביט פון געזעלשאַפטליכער פערזאָרגונג, וועט אויך מסתמא האָבען אַ סך אויפצוטוהן אויפ׳ן געביט פון האַנדעל וואָס איז ענג פערבונדען מיט׳ן רעסאָרט פון געזעלשאַפטליכער פערזאָרגונג.

אַלס ערשטע אויפגאַבע זאָל מיניסטער פּריסטאָר האָבען צו רעאָרגאַניזירען די מלוכה-אונטערנעמונגען, וועלכע ליידען פון אַ איבערגעטריבענער עטאַטיזם צום שאָדען פון סוחר׳טום אויף אויף וואָס די יודישע פּאָרשטעהער אין סיים און סענאַט האָבען נישט איינמאָל אָנגעוויזען.

פּרעמיער סלאַוועק ביים מלוכה-פּרעזידענט

וואַרשא (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט דער מלוכה-פּרעזידענט אויפגענומען דעם פּרעמיער סלאַוועק און מיט איהם קאָנפערירט וועגען דער עפנונג פון סיים און סענאַט.

דער מלוכה-פּרעזידענט האָט אויך היינט אויפגענומען ד״ר שוויטאַלסקי׳ן און ראַטשקיעוויטש, די קינפטיגע מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט.

מערדער פון צענטנערשווערן בעפרייט
זיי קלאָגען אָן דעם אויספאָרשונגס-אַמט

וואַרשאַ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער פּראָצעס געגען די מערדער פון צענטנערשווערן האָט זיך פערענדיגט מיט׳ן בעפרייען פון די אָנגעקלאָגטע.

דאָס רעטעניש וועגען מאָרד פון ווארשאווער יודישען באַנקיר, איז אַזוי אַרום סוף כל סוף געבליבען אינאויפגעקלעהרט.

די אָנגעקלאָגטע האָבען אויפ׳ן פּראָצעס ערקלעהרט, אַז זיי האָבען זיך מודה געווען נאָר אונטער אכזריות׳דיגע קלעפּ, וואָס זיי האָבען בעקומען אין אויספאָרשונגס-אַמט, אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָבען זיי איצט אַריינגעטראָגען אַ אָנקלאָגע געגען לייטער פון אויספאָרשונגס-אַמט פאַר מאָראַלישע און פיזישע ענטשעדיגונג.

פּראָטעסט צו העכערן דאס דירה-געלט פון פערבאַנד פון די פוילישע שטעט

וואַרשא (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן פּראָיעקט צו העכערן דאָס דירה-געלד האָט די בוי-קאָמיסיע ביים פערבאַנד פון די פוילישע שטעט אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג אויף וועלכער די קאָמיסיע האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען דאזיגען פּראָיעקט, וואָס וואָס וועט אין איצטיגער שווערער צייט זיך לעגען מיט זיין גאַנצער לאַסט אויף די ברייטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

די קאָמיסיע דאַגעגען רוקט אַרויס אַ פּראָיעקט צו שאַפען אַ בוי-פאָנד, וועלכער זאָל בעשטעהן פון 150 מיליאָן, וואָס די רעגירונג וועט בעשטימען יעהרליך פאַר דעם צוועק און 2 פּראָצ. פון די קאָמונאַלע בודזשעטען.

ווי מען פערזיכערט פון די סאַנאַציע-קרייזען, איז דער פּראָיעקט צו העכערן דאָס דירה-געלד, צוליב וועלכען עס האָט זיך איצט אויפגעהויבען אַזאַ שטורם אין דער געזעלשאַפט איז איצט נישט אַקטועל, יעדענפאַלס נישט אין זיין איצטיגען פאָרם דער פּראָיעקט געקומען אין בעטראַכט מיט איניגע חדשים צוריק אָבער נישט איצט.

כאַראַקטעריסטיש איז, אַז דער מחבר פון׳ם דאָזיגען אומגינסטיגען פּראָיעקט פאַר די ווירטשאַפטליכע קרייזען איז נישט קיין אַנדערער ווי דער פּרעז. פון דער וואַרשאָווער האַנדעלס-קאַמער, געוועזן. מ׳ניסטער קלאַרנער.

הננו משתתפים בצערו הגדול של חברנו נחמיה וינברג

במות עליו **אבין** נ״ע

בעבודתו החלוצית ינחם.

ועד הסתדרות „החלוץ-המרכזי״ בלודז
קבוץ העולים ע״י החלוץ המרכזי בלודז

נעכטען, ד. 6. דעצ. איז נאָך לאַנגע און שווערע ליידען געשטאָרבען

חי׳ ליפּשטיין נ״ע

(געב. נימצאָוויטש)

לאַנגיעריגע, פערדינסטפולע מיטגלידערין פון אונזער פערוואַלטונג אין דער פערשטאָרבענער פערלירט אונזער אינסטיטוציע אַ טרייע און אונערמידליכע מיטאַרבייטערין, און די אָרימע יודישע פרויען און קינדער אַנ׳אונערזעצבאַרע ערציהערין, וואָס האָט נישט איהרס גלייכען כבוד דעם אָנדענקען פון אונזער איידעלער מיטגלידערין.

די פערוואַלטונג
פון לאָדזער יוד. פרויען-שוץ-פעראיין

אכטונג

אלע נוצען די בעקאַנטע און ערצטליכע עמפעהלענדע ארץ-ישראל-ווײַנען און קאָניאַקען

„כרמל-אָריגינאַל״

ספּעציעל פאַר רעקאָנוואַליסצענטען

מעדאק
ברזילי
און קאָניאַק

בעקאַנטמאַכונג.

דער יודישער פליישער-פעראיין פּעטריקאָווער 24

מאַכט בעקאַנט, אַז היינט זונטאָג, דעם 7-טען דעצעמבער, 6 אַ זייגער אָוונט קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל פּיעטריקאָווער 24 **אַנ׳אַלגעמיינע פערזאַמלונג**

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) געשעפטס-אָנגעלעגענהייטען, 2) וואַהלען פון אַ נייע פערוואַלטונג, 3) פרייע פאָרשלאַגען. ס׳ווערען געבעטען אַלע מיטגלידער פּינקטליך צו קומען.

די פערוואַלטונג.

מזל-טוב
צו דער חתונה פון פרל.
פעלאַ וורצלאַווסקאַ
מיט ה׳ **אַבראַם שטיין**
גראַטולירען הערצליך
פישעל בירענשטאָק און פרוי

צו דער האָכצייט פון פרל.
פעלאַ ווראָצלאַווסקאַ
מיט ה׳ **אַבראַם שטיין**
ווינשען אַ האַרציגען מז״ט און אַ גליקליכע צוקונפט
שמולעק בייגעלמאַן און פרוי
און מאַקס ריינער

השי״ץ המפורסם **מ. מיטעלבערג**

בענשט דאָס ערשטע חנוכה-ליכטעל זונטאָג ד. 14-טען דעצעמבער 7 אַ זייגער אָוונט אין דער שוהל פון

ה. רייכער, פּאָלודניאָוואַ 28

מיט אַ גרויס בעוואוסט כאָר. עס ווערען געבעטען אַלע סימפּאַטיקער די וואָס ליבען צו הערען זיין זינגען פּינקטליך צו קומען. בילעטען צו קומען אין „באַר וואַרשאַווסקי״ נאָוואָמיעסקאַ № 19 ביי נתן פאַרבער.

אונזער פריינד **שמואל הענער ווייבלום און פרוי**
צו דער חתונה פון זייער ליבע טאָכטער
רבקה מיט ה׳ **ישראל לייב עלענבערג**
ווינשען מיר זיי אַ גליקליך און צופרידען צוזאַמעגלעבען.
די פאַמיליע שאַכטער
און רוזשקא פרידמאַן

ב״ע **חי׳ ליפשטיין**

(אלמנת המנוח מארייניש) בת ר׳ אברהם הכהן ז״ל נימצאָוויטש

מתה עלינו אחרי מחלה כבדה וממושכה בשנת הששים וחמש לחיי׳.

ההלויה תהי׳ היום יום א׳ י״ז כסלו תרצ״א בשעה 1 אח״הצ מבית-האבל רחוב ליפּובה 36.

ע״ר האסון הגדול מודיעה בצער עמוק **משפחתה המתאבלת**

צוליב דעם, וואָס עס האָט זיך אין דער פּרעסע בעוויזען אַ נאָטיץ וועגען שאָדען, וואָס עס האָט כלומר׳שט געזאָלט האָבען געליטען די אַסעקוראַציע-געזעלשאַפט „סילעזיאַ״, אַקציען-געזעלשאַפט אין ביליץ, צוליב אונגליקליכע פינאַנציעלע אָפּעראַציעס פון איהר פערשטאָרבענעם וויצע-דירעקטאָר י. גאָלד, — האָב איך דעם כבוד פעסטצושטעלען, אַז די אַסעקוראַציע-געזעלשאַפט „סילעזיאַ״ בינדט זיך ווייטער אויס פון איהרע פערפליכטונגען. אַ בעווייז דערצו איז דער פאַקט, וואָס די געזעלשאַפט האָט אונז היינט אויסגעצאָהלט אַ סומע פון 2,680 דאָלאַר אַלס אַסעקוראַציע-פּרעמיע צוליב אַ שרפה.

(—) **א. באַרענשטיין**

סינדיק פון דער אופּאַדלאָשטש-מאַסע פון דער פירמע „א. באַרענשטיין״ לאָדז, נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 46

(—) אַדוו. נאַטאַן גרינבערג.

לאָדז, ד. 4 דעצעמבער 1930.

כשר — קריניצע — כשר

„Pod Wawelem” פּענסיאָנאַט

דער בעקאַנטער פּענסיאָנאַט טיילט מיט, דאָס פון 1-טען דעצעמבער 1930

איז שוין געעפענט געוואָרען

ערשטקלאַסיגע זוניגע צימערן און שמאַקהאַפטע קיך צום פּרייז פון 12 זל. טעגליך. 5 מאָל טעגליך צום שפּייזן.

ווי אויך ראַדיאָ קאָנצערט און פערשידענע אַנדערע פערווײַלונגען. 2 מינוט גאַנג פון די לאַזשענקעס. מיט אַכטונג **Rozenbergowa**

אומצוטרוי געגען ברינינג'ס קאבינעט דורכגעפאלן

סענאַטאָר באַרטו איבערגענומען די מיסיע צו שאַפן דעם פראַנצויזישן קאַבינעט

צוטרוי פאַר ברינינגס-קאַבינעט

בערלין 6 דעצ. (ט) דער רייכסטאָג האָט היינט אָפּגעוואָרפן דעם אומצוטרוי פאָרשלאַג געגען ברינינגס-קאַבינעט, וואָס איז אַריינגעטראָגן געוואָרען דורך די דייטש-נאַציאָנאַלע, קאָמוניסטען און ווירטשאַפטס-פאַרטיי. די אָפּשטימונג איבער'ן פאָרשלאַג איז געווען אַ נאָמענטליכע. פאַר האָבן געשטימט 256 דעפּוטאַטען, געגען — 291. ביי איין אָפּגעהאַלטענער שטימע.

דער רעגירונגס-קריזיס אין פראַנקרייך

פאַריז 6 דעצעמבער (ט) די סעסיע צו בילדען די רעגירונג האָט איבערגענומען דער פיהרער פון דער דעמאָקראַטיש-ראַדיקאַלער פּראַיינינונג סענאַטאָר באַרטו. ער האָט היינט קאָנפערירט מיט די פּרעזידענטען פון פּאַרלאַמענט אין סענאַט. מיט פּואַנקאַרע, טאַרדיע און בריאַן. די לעצטע זאָלען זיך האָבען ערקלעהרט מיט צואַרבייטען אין באַרטו'ס קאַבינעט.

אַלקאָהאָל-קאָנצעסיעס ווערען פערלענגערט אויף 6 חדשים

וואַרשאַ (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַ דעלעגאַציע פון צענטראַלען סוחרים-פעראיין האָט היינט בעזוכט דעם דעפּאַרטאַמענט סעקרעטאַר פון אַקציז און מאָנאָפּאָלען און געבעטען צו פערלענגערן די מאָנאָפּאָל-קאָנצעסיעס פאַר אַלקאָהאָל-משקאות.

נאָכ'ן אויסהערען די ווינשען פון דער דעלעגאַציע האָט דער דירעקטאָר ערקלערט, אַז אינגיכען ווערט נאָוועליזירט דאָס אַנטי-אַלקאָהאָל געזעץ און אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווערען פראָל אָנגירט די קאָנצעסיעס אויף ווייטערע 6 הדשים.

ענטפער פון קרן-קימת אויף דער קריטיק פון סער סימפּסאָן

ירושלים (יט"א) די הויפּט-לייטונג פון קרן-קימת האָט שוין אויסגעאַרבייט אַ גענויעם ענטפער אויף דעם טייל פון סימפּסאָן בעריכט און ווייסבוך, אין וועלכער עס ווערט קריטיקירט די טעטיגקייט פון יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד און דער אַגראַר-פּאָליטיק אין א"י. דער ענטפער פון קרן-קימת איז בעאַרבייט געוואָרען דורך דעם קענער פון אַגראַר- און קאָלאָניזאַציאָנס-פּראָבלעמען ר' גראַנאָווסקי.

בלוט, הויט און נערווען-קראַנקע דערגרייכען דורכן געברויך פון נאַטירליכען Franciszka Józefa ביטער-וואַסער געאָרדנעטע פערדייאונגס-פערהעלטנישען.

דאָס אָרט פון ציוניסטישען קאָנגרעס איז נאָך נישט בעשטימט

לאָנדאָן 6, דעצ. (יטא) די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האָט פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט, אין וועלכען זי לייקענט אָפּ די ידיעות וועגען דעם כלומר'שטען טערמין און אָרט פון קאָנגרעס.

און קאָמוניקאַט ווערט פעסטגעשטעלט, אַז אַ דעלעגאַציע פון דער עקזעקוטיווע ווײַלט איצט אין האָלאַנד. וואו זי פאָרשט אויס די מעגליכקייט, צי דער קאָנגרעס וואָלט נישט געקענט פאָרקומען אין האַג אָדער אין אַמסטערדאַם. אויב דאָס וועט זיך אַרויסווייזען פאַר אומעגליך וועט מען אויספאָרשען די מעגליכקייט אין קאַרלסבאַד.

נעפּטאַל דערהרג'עט 64 מענשען

בריסעל 6 דעצעמבער (ספּעציעל צום „לאָדזער טאָגעבלאַט") אין מאַזע טאַל זענען פלוצלונג געשטאָרבען עטליכע און פערדינטע מענשען אויף אַ אומבעקאַנטע עפּידעמיע. דאָ האָט ררויסגערופען אַ גרויסע בעאונרוהיגונג אין דער געזעלשאַפט. דער מלוכה'שער היגעניע און צוגעטרעטען צו אַ גרינדליכע אויספאָרשונג און האָט פעסטגעשטעלט, אַז אין דעם פאַל האַנדעלט זיך נישט וועגען קיין עפּידעמיע נאָר וועגען זעהר אַ געדיכטען נעפּעל וואָס איז עטליכע טעג געלעגען איבער'ן טאָל, וואָס האָט געבראַכט דעמטויט פאַר 64 האַרץ און לונגען-ליידענדע.

יודען אין קאַליפאָרניע גרייטען שוין אַ קבלת-פּנים פאַר פּראָפ. אַלבערט איינשטיין

פּאַסאַדינא (קאַליפאָרניע) (יטא) די היגע יודישע קהלה האָט שוין אָנגעהויבען צוגרייטען אַ קבלת-פּנים לכבוד פּראָפ. אַלבערט איינשטיין, וועלכער ווערט ערוואַרט דאָ אין אָנפאַנג פון חודש יאַנואַר. פּראָפ. איינשטיין וועט פערברענגען אין פּאַסאַדינא אַרום דריי חדשים צייט און וועט האַלטען אַ ריהע לעקציעס אין דער היגער טעכנישער שולע.

פּראָוויזאָרישע שטאָט-פערוואַלטונג אין צפת ווערט ליקווידירט

ירושלים (יט"א) דער הויך-קאָמיסאַר סער משענסעלאָר האָט פּערעפענטליכט דרוכצופיהרען וואַהלען צום שטאָטראַט אין צפת. די וואַהלען זענען בעשטימט געוואָרען אויף דעם 16-טען יאַנואַר 1931. גלייכצייטיג וועט אויך ליקווידירט ווערען די צייטווייליגע שטאָט-פערוואַלטונג, וואָס איז געשאַפען געוואָרען נאָך די אומרוהען.

אַלבערט איינשטיין וועגען אַנטיסעמיטיזם אין דייטשלאַנד און וועגען „ווייס-בוך"

לאָנדאָן 6 דעצ. (יט"א) דער יט"א קאָרעספּאָנדענט ה' סמאָלאַר האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיט פּראָפ. אַלבערט איינשטיין.

פּראָפ. איינשטיין האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער אַנטיסעמיטיזם אין דייטשלאַנד איז לעצטענס געשטיגען צוליב דער ווירטשאַפטליכער רעפּרעסיע מיט דער פערבעסערונג פון דער ווירטשאַפטליכער לאַגע וועט דער אַנטיסעמיטיזם שוואַכער ווערען.

אויך אין אַמעריקאַ האָט פּראָפ. איינשטיין געזאָגט, קאָן מען ערוואַרטען דעם וואוקס פון אַנטיסעמיטיזם צוליב דער שלעכטער עקאָנאָמישער לאַגע.

באַנקעט לכבוד גענ. קאָנסול זבישעווסקי פאַר זיין אָפּפאָהרען פון א"י

ירושלים, 9 דעצ. (יט"א) דער פּוילישער גענעראַל-קאָנסול אין ירושלים ה' זבישעווסקי, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען אַלס קאָנסול אין טשיקאַגאָ פערלאָזט שוין דאָס לאַנד.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז אין דער וואוינונג פון'ם מיטגליד פון דער יודישער „אגענץ" ד"ר אַרטור רופּין פאָרגעקומען אַ באַנקעט לכבוד דעם גענעראַל קאָנסול.

טשאַלקאַש און דיבוא ווערען מאָרגען בעפרייט פון תפיסה

וואַרשאַ (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט זענען ביים אויספאָרשונגס-ריכטער דעמאָנט געווען די פרויען פון די אַרעסטירטע דעפּוטאַטען טשאַלקאַש און דיבוא, וועלכע האָבען בעלייגט די געפאָדערטע קויציע. מאָנטאָג וועלען טשאַלקאַש און דיבוא בעפרייט ווערען פון תפיסה.

מאָנטרעאַלער שטאָט-פּרעזידענט וויל נישט מען זאָל איהם האַלטען פאַר אַן אַנטיסעמיט

מאָנטרעאַל, (יט"א) דער היגער שטאָט-פּרעזידענט קאַמיליען הוד, וועגען אַנטיסעמיטישע רעדע מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע פערביטערונג צווישען דער היגער יודישער בעפעלקערונג, בעמיהט זיך אַרויסצודרעהען פון דער אונאַנגענעהמער לאַגע. דער פּרעזידענט האָט אַרויסגעגעבען אַן ערקלערונג און וועלכער ער זאָגט, אַז די פּרעסע האָט נישט מיטגעטיילט ריכטיג דעם אינהאַלט פון זיין רעדע. אָבער אין דער דאָזיגער ערקלערונג חזר'ט דער בירגערמייסטער פאַקטיש איבער זיין אַנטיסעמיטישע בעהויפּטונג, אַז די יודען קענען געהען קיין פּאַלעסטינא, אויב עס געפעלט זיי נישט אין מאָנטרעאַל".

די היגע איינפלוסרייכע ענגלישע צייטונג „באַזעט", וועלכע האָט געבראַכט דעם ערשטען בעריכט וועגען דער בירגערמייסטער'ס אַנטיסעמיטישער רעדע, בעשטעהט דערויף, אַז דער ערשטער אינהאַלט פון בירגערמייסטער'ס רעדע, אַזוי ווי עס איז פריהער מיטגעטיילט געוואָרען, איז ריכטיג.

יום יל"ג „במרכז העברי"

ביום הראשון 7 לח. ז. ב-815 בערב, עורך „המרכז העברי", באולם ההסתדרות הציונית, צגלנינה 4, הרצאה ע"א גדול משוררי ההשכלה, יהודה ליב גורדון, (במלאת מאה שנים להלדתו). בהרצאה משתתפים: מר דר. נתן עק והפּרופ. אהרן לובושיצקי. את טובי יצירותיו של המשורר יקריאו חברי הסטודיה העברית. כל העברים מוזמנים.

פון „צעירי מזרחי" קילינסקיעגאָ 44

היינט פּינקטליך 7.30 אָוונט קומט פאָר אַ קעסטעל-אָוונט מיט בעטייליגונג פון די חברים ח. פּיליק, ב. מרק, אסט און אַנדערע. אַריינגאַנג פריי.

4 יאָהר יודישע קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד

פון בעריכט צום 2-טען אַלפערבאַנדישען אָזעט-צוזאַמענפאָהר אין מאָסקווע

מאָסקווע (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אַלפערבאַנדישען אָזעט-צוזאַמענפאָהר, וואָס עפענט זיך דעם 10-טען דעצעמבער אין מאָסקווע, האָט די צענטראַל-פערוואַלטונג פון „אָזעט" צוגעגרייט אַ בעריכט און וועלכען עס ווערען געבראַכט סטאַטיסטישע ציפערן וועגען דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין ראַטען-פערבאַנד און וועגען דער טעטיגקייט פון „אָזעט".

זינט דעם לעצטען „אָזעט"-צוזאַמענפאָהר און נאָוועמבער 1926 זענען קאָלאָניזירט געוואָרען לערך 20 טויזענט יודישע פאַמיליעס (6000 פאַמיליעס זענען קאָלאָניזירט געוואָרען ביז'ן 1926), אַנ'ערך 30 פּראָצענט האָבען זיך אומגעקעהרט צוריק אין די שטעט אַרײַן. היינט צו טאָג בעשעפטיגען זיך מיט ערד-אַרבייט לערך 23 טויזענט יודישע פאַמיליעס

אין קרים, אוקראַינע, ווייס-רוסלאַנד, טראַנסקאַווקאַז און אַנדערע געגענדען פון אייראָפּעאישען רוסלאַנד, און פאַר דער צייט אויסגעטיילט געוואָרען אַרום 600 טויזענט העקטאַר ערד. און ביראַ-בידזשאַן — 3 מיליאָן מיט 500 טויזענד. אויף פּלאַנמעסיגער קאָלאָניזאַציע און פאַר די לעצטע 4 יאָהר אויסגעגעבען געוואָרען פון מלוכה-בודזשעט 16 מיליאָן מיט 400 טויזענד רובעל. פון דעם 3 מיט אַ האַלב מיליאָן רובעל פאַר'ן געם יאָהר און 7 מיליאָן היינטיגעם יאָהר.

אויסער די קאָלאָניזירטע אין קרים, אוקראַינע, ווייס-רוסלאַנד און אַנדערע געגענדען, זענען איינגעאָרדנעט געוואָרען אויף ערד אַרום די שטעטלעך דעם לעבער 25 טויזענד פאַמיליעס, פון דעם 13 טויזענד אין אוקראַינע, 10 טויזענד אין ווייס-רוסלאַנד און 2000 אין אַנדערע געגענדען. די קאָלעקטיוויזאַציע צווישען די יודישע פּויערים דערגרייכט דורכשניטליך ביז 70 פּראָצענט.

דער „אָזעט" שטעהט אין דירעקטער פערבינדונג מיט דעם „היקאָר" און אַמעריקא, „פּראָקאָר" און אַרגענטינא, „בראַזקאָר" און בראַזיליען, „פאַקאָר" און אורוגוואַי מיט דעם יודישען קאָלאָניזאַציע-פאָנד און זיד-אַפריקא, מיט „אָסעק" און ענגלאַנד, „אוקאָר" און דענעמאַרק און שוועדען און מיט נע... טלען פאַר וועגענ-געלעהרטע און אַגראָנאָמען, 77 קונדער-פּלעצער 5 אַגראָאישע שולען, 1 לאַנדווירטשאַפטליכער אינסטיטוט, 2 לאַנדווירטשאַפטליכע טעכניקומס, 5 אַגראָנאָמישע שולען, אַ פּאָר צענדליג דראַמאַטישע קרייזען, עטליכע קינאָס, ראַדיאָ-אויפנעמער א.א.וו. די גרעסטע טייל דאָרפישע שולען איז שלעכט בעזאָרגט מיט פּעדאַגאָגען פון פּערסאָנאַל און לעהר-ביכלעך, העפטען און אַנדערע שול-מכשירים.

די שולען ווערען מייסטענטייל אויסגעהאַלטען אויפ'ן חשבון פון די געהעריגע פּילרונגס-קאָמיסאַריאַטען, נאָר די אַנדערע קולטור-אינשטאַלטען ווערען סובסידירט דורכ'ן „אָזעט". אַזוי צ.ב.ש. האָט דער אוקראַינישער „אָזעט" אַסיגנירט 90 טויזענד רובעל אויף דער קולטור-בעדינונג פון די איבערוואַנדערער, דער ווייסרוסישער „אָזעט" — 10 טויזענד רובעל די צענטראַל-פערוואַלטונג פון „אָזעט" — 50 טויזענד רובעל.

—:0:—

וועלשאַפטען צו שטיצען די יודישע ערד-אַיינאָרדנונג און סאָוויעט-רוסלאַנד, און דייטשלאַנד, עסטרייך און ענגלאַנד.

פון די אַלע אָרגאַניזאַציעס האָט דער „אָזעט" פאַר די גאַנצע 4 יאָהר דער האַלטען 515 טויזענד רובעל מזומן. פון דעם 416 טויזענד פון אַמעריקאַנער „אוקאָר" און 45 טויזענד רובעל פון אַרגענטינער „פּראָקאָר".

דער „אַגראָדזשאָינט", די „יקא" און „אָרט" פערבאַנד ווערען נישט דערמאָנט אין בעריכט, ווייל זיי אַרבייטען זעלבסטשטענדיג אונטער דעם דירעקטען קאָנטראָל פון „קאָמזעט".

פון די 23 טויזענט קאָלאָניזירטע יודישע פאַמיליעס ווערען בלויז אַרום 15 טויזענד. מעהר אָדער ווייניגער, קולטורעל בעדינט. און קרים, אוקראַינע, ווייס-רוסלאַנד, שוין צוזאַמען מיט די 10 טויזענד ערד-אַרבייטער אַרום די שטעטלעך און ווייסרוסלאַנד, ווי אויך די 1200 נפשות און בירא-בידזשאַן, זענען היינט צו טאָג פאַרהאַן 194 שולען פון דער ערשטער און צווייטער מדרגה, 101 לייען-שטובלעך, 87 ביבליאָטעקען, 33 שו...

Bank Spółdzielczy
Kupców i Przemysłowców
w ŁODZI
Spółdz. z ogr. odpow. — Tel. 136-46 i 188-34
39 צעגעלניאַנאַ 39
פראָנט 1-טער שטאָק
נעמט אָן וועקסלען, פּראָכטען און פערשידענע דאָקומענטען אויף אינקאַסאָ אויף אַלע פּלעצער אין גאַנץ פּוילען ביי אַ מינימאַלער פּראָוויזיע און צאָהלט אויס דעם זעלבען טאָג, ווייזט איבער געלד אויף גאַנץ פּוילען, נעמט אָן וואָקלאַדען איינלאַגען, נדן-געלדער און קלענערע אָפּשפּאָרונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען, מאַכט די קאָנטאָ און גיט אַרויס אוואַנסען אויף אינקאַסאָ
ערלעדיגט אַלץ פּינקטליך און רעעל.
די באַנק איז אָפען פון 9 ביז 2 מיטאָג

קויפט נאָר גומי-אַבצאַסען פון דער מאַרקע
„GLOBUS"
זיי זענען די דויערהאַפטיגסטע און די ביליגסטע!
מיר גאַראַנטירען פאַר אַ 3-חדשים'דיגע דויערהאַפטיגקייט אין טראָגען!
יעדע צושאַנדענע פּאָר, אין אַ קורצע צייט טוישען מיר אויס אויף נייע!
בעמערקונג: רעקלאַמע-באַלעמעס גיבען מיר צו אומזיסט.
מיר עמפעהלען אויך גומי-פּליטען פון ערשטקלאַסיגער קוואַליטעט צו רעפּערירען קאַלאָשען און שניעגאָוועס צו אויסנאַהם נידריגע פּרייזען.
H. GOLDBERG
Łódź, Nowomiejska 11.

לא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה, אם תקח אמרי, ומצותי תצפן אתך, אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם זאָלסט נאָר קומען אין דער ביורא פון
ד. מאַנעלאַ
וואָס איז איבערגעטראָגן געוואָרן פון 2. הויף, אויפן ערשטן הויף
פּיעטריקאָווער 17 לינקע אָפיציִנע פּאַרטער. טעל. 124-95
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געווייסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע סאָרט אין פּוילען, ווענען דירות אין אורושאַנער רעזידענטשע. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה.
מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 ערשטער הויף.

50 זל. בעלוינונג
עס איז פערלוירען געגאַנגען אַ קליין שוואַרץ ראַטלער-הינטעל
אָפּצוגעבען צו טעמפּעל, ווסכאָדניאַ 76.

MOTORY
עלעקטרישע נייע און געברויכטע די ביליגסטע קוועלע
רעפּעראַטור - וועַרקשטעלען
פאַר אַלע קאַלעקטאָרען און אויפרודערערס
אינסטאַלאַציעס עלעקטרישע אַלע אַרט
REKLAMY NEONOWE
Inż. J. REICHER i S-ka 28 Południowa 28
Telefon 21-000.

א שלאָסער-ווערקשטעל
אין צענטרום פון שטאָט איבערצוגעבען אויף גינסטיגע בעדינגונגען. צו ערפאַהרען טעל. 127-39 פון 1—3 נ"מ.

איבערצוגעבען
2 טרוקענע פראָנטאָווע קעלער-שטובען מיט 4 ניי-מאַשינען מיט איינריכטונג. צו ערפאַהרען זאַוואַדזקאַ 18 ביים דאָזאָרצע פון 11—12 פאַרם.

Dr. med. M. Heller
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
נאַוראָט 2, טעל. 179-89
נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אָוונט
פאַר פרויען פון 4—6 נאָכמ.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פּרייזען.

צאָהן-אַרצט
Jakób Karmazyn
Południowa 2
פאַר פערזיכערטע פון קראַנקען-קאַסע ביים בעשטעלען קינסטליכע ציין ווערען די קראַנקע ציין אַרויסגענומען און געהיילט אומזיסט.

Dr. Niewiażski
ספּעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 5 ביז 9 אָוו

Dr. med. J. LUBICZ
Ortopeda
גראַנסקאַ 28, טעל. 183-17
ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענקען-קראַנקהייטען
פערקרימונגען פון פּלייצעס און גלידער
פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי וואַלאָדקעס געגען פּלאַטפוס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען א. א. וו.
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמ.

אין מיין ביוראָ
ווערט ערלעדיגט ביטעס און אורזענדעס, סאָנדעס, היפּאָטעקען, ירושות, די בעסטע עצות אין יורידישע געשעפטען אויף היפּאָטעקען-חובות
י. זאַמעק פּאָמאָרסקאַ 19 טעלעפאָן 10-200

Dr. med. P. MARKOWICZOWA
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע-קראַנקהייטען
האָט זיך איבערצויגען אויף די
Zawadzka 14, telef. 166-35
נעמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 8 אָוו.
הייל-קאָסמעטישער-קאַבינעט

אויערן, נאָז און האַלז-קראַנקהייטען
Dr. med. J. DYNIN
ספּעציאַליסט
נעמט אָן פון 5—7 נאָכמ.
6-go Sierpnia 30, tel. 153-85.

Dr. med.
H. Krauskopf
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
זגיערזשער 16 טעל. 113-47. נעמט אָן פון 4—7

Dr. med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר און ווענערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע
פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8—11 פריה און 5—9 אָוונד. זונטאָג פון 1—9 מיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

Dr. med.
G Gersztajn
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
Traugutta 12 (טראַוגוטאַ)
Telefon 175-10
נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אָוונד.

Dr. med. M. Lerner
קינדער-קראַנקהייטען
זאַכאָדניאַ 64, טעל. 113-09 נעמט אָן פון 3— 5

א בלאַנקאָ-וועקסעל
מיט דער אונטערשריפט פון יהושע קוטנער איז פערלוירען געוואָרען און ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

ווען מען ליגט... אונטער'ן פערד

די יודען האבען שוין אזא בוטער מזל: מיט אונז איז נאר דער ישמאלניק. און ווערט דער דאזיגער גוטער פריינד אונזערער שטארק — פערגעסט ער די פריינדשאפט און אונז — לגמרי. אלס קלאסישער ביישפיל קען דינען פ. פ. ס. די דאזיגע פארטיי איז שוין פיל מאל געזעסען אויפ'ן פערד. א סך מאל ש'יז געהאלטען די לייצעס פון דער רעגירונג אין דער האנט. און אמאל דאט מען פון דער דאזיגער פארטיי נישט געהערט קיין איבעריג גוט ווארט וועגען יודען. מ'האט אונז פשוט איגנאָרירט, פערבייגעגאנגען און פערגעסען, ווי מיר וואלטען גארנישט געווען אין פוילען. דערמאנט האט מען זיך אין אונז נאר אין די מאמענטען, ווען מען איז געלעגען אונטער'ן פערד. ווען די מאכט האט זיך ארויסגעגליטשט פון די האנט דעמאלט, אין דער עת צרה פון דער אייגענער פארטיי האט מען פלוצלונג בעקומען אנדערע אויגען, מען האט דערזעהען יודען און צוגעזאגט, אים ירצה השם, אז מ'וועט ווידער ארויף אויפ'ן פערד, וועט מען שוין געבען דאס און יענץ און בתוכם. אויך פערשרייבען א רעצעפט פאר יודען: קולטורעלע אויטאנאמיע פאר דער צווייטער יודישער מעהרהייט.

אט אזוי איז שטענדיג געווען מיט פ.פ.ס. און אזוי איז עס אויך איצט.

פ.פ.ס. איז ארויס צושעדיגט און צובראכען פון די וואהלען. פון דעם אמאליגען שטאלץ און מאכט, און איבעריגע בלייבען בלויז דאס ביסעל... שטאלץ, און דאס אויך נאר א געמאכטער, און זאגנד האט מען פערלירען די פאפולאריטעט. די ברייטע ארבייטער-מאסען האבען אפגעגעבען זייערע שטימען ביי די וואהלען פאר ווען איהר ווילט, אבער נישט פאר פ.פ.ס. אין סיים איז מען אריין אלס קליינע דריט-ראנגיגע פראקציע, וואס וועט נישט שפילען קיין שום ראל אלס בעדייטענדע אפאזיציע אפילו. אין די אייגענע רייהען הערשט א קאצען-יאמער מען רייסט זיך און מען בייסט זיך און מען איז נאר ביים צווייטען צולוף דעם חטא פון „צענטראלעוו", האט מען איז געגאנגען צו די וואהלען מיט אזעלכע אויסגעשפראכענע רעאקציאנערען, ווי וויטאס און קערניק. הכלל, ס'איז נישט היימליך, גארנישט היימליך, מ'איז ביטער אויפ'ן הארץ און זויער אויף דער נשמה. אז מען איז א בלוטיגער ארימאן בעקומט מען... א גוט הארץ, און מען קומט ווייטער ארויס מיט'ן רעצעפט פון קולטורעלער אויטאנאמיע פאר די צוּטרייטע מינדערהייטען.

אין אנ'ארטיקעל „נייע שווערינקייטען" גיט געבטען דער „ראבאטניק" אנ'איבערבליק איבער דעם פראבלעם פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען. דער מחבר שרייבט באריכות וועגען דער ענטוויקלונג פון דער דאזיגער שווערער פראגע, וועגען דער שאווינטסטישער שטעלונג פון די ענדעקעס צום מינדערהייטס-פראבלעם און די פילסודסקי'שע אידעאלאגיע פון א פעדעראטיווער רעפובליק. די צייטונג געהט דאן איבער אלע עטאפען פון דער דאזיגער פראגע ביז דער מאי-איבערקערעניש און די צייטונג שרייבט:

„דער סאציאליסטישער לאגער האט אין משך פון די 4 יאהר אבסאלוט גארנישט געטון צו „רוהרען פון ארט" דאס מינדערהייטס-פראבלעם, מ'האט ווייטער געפיהרט די פאליטיק פון „פאר מאי". די נאוועמבער-וואהלען צום סיים האבען ערשט ארויסגעבראכט עפעס א „נייעס". אנשטאט דער אלטער פילסודסקי'שע דאקטרינע פון א „פעדעראציע" און אנשטאט דער ענדעקישער פראזע פון „אונטערגראבען נאציאנאליזם" איז געקומען די דאקטרינע פון פאליציאנטישען שטאנדפונקט, א דאקטרינע, וואס איהר סימבאל איז געווארען דער פאליציי-פשאדאזשוק, און אט זענען מיר ארויסגעקראכען אין א בלינדער גאס טראָץ די „טריומפען" פון דער סאנאציע".

די צייטונג שרייבט ווייטער, אז דער פוילישער סאציאליזם האט זיך שטענדיג בעצויגען נעגאטיוו צו דער נאציאנאליסטישער דאקטרינע און סקעפטיש צו דער פעדעראליסטישער אידעאלאגיע און פ.פ.ס. קומט ווידער ארויס מיט איהר שטענדיגער רעצעפט, ווען זי געפינט זיך אונטער'ן פערד: מיט א פראיעקט פון א טעריטאריעלער אויטאנאמיע פאר די אוקראאינער און ווייס-רוסען און נאציאנאל-קולטורעלע אויטאנאמיע פאר יודען און דייטשען.

דער וואס האט אויסגעטראכט דאס ווערטעל, אז „אנ'ארימאן האט א גוט הארץ" איז באמת געווען א חכם און געקענט די פסיכאלאגיע פון מענשען..

אבער נישט דאס איז נאך אלין. געפינענדיג זיך אין געהאקטע צרות, דאט זיך פ.פ.ס. פלוצלונג דערמאנט אין די סאציאליסטישע פארטייען פון די מינדערהייטען און דער ראבאטניק שרייבט ווייטער אינ'ם זעלבען ארטיקעל:

„אין דעם קאמף, אז די פרינציפען פון אויטאנאמיע זאלען איינגעפיהרט ווערען אין לעבען דארף ווערען דער געמיינזאמער קאמף פון פ.פ.ס., יידישע ארבייטס-פארטייען, אוקראינישע סאציאליסטען, יודישע סאציאליסטען און די ווייס-רוסישע סאציאליסטען".

און דאס שרייבט דער ראבאטניק יאָ בדעם, ווי פ.פ.ס. האט ביי דער וואהל-קאמפאניע אזוי מיאוס פערדראסען די יודישע סאציאליסטען פון בונד, און זיך מישדך געווען מיט די רעכטע נ.פ.ר., כאדעקעס און פיאסט, און פון „א געמיינזאמען פראנט מיט די „יודישע סאציאליסטען" נישט געוואלט הערען און געדענקען און דעמאלט בחברותא מיט נ.פ.ר. אז כאדעקעס, האט דאך פ.פ.ס. געוויס נישט געדענקט אין איהר סאציאליסטישען פרינציפ בנוגע די מינדערהייטען. דערמאנט האט זי זיך ערשט איצט, ווען אלע האפנונגען זענען אויפגעגעבען געווארען, און ווען עס וועט אויסקומען לאנגע, לאנגע צייטען צו ליגען.. אונטער'ן פערד.

אזא הצלחה האבען מיר שוין. אויב עס דערמאנט אונז שוין יא עפעס עמיצער, מוז ער גראד זיין אין א לאגע, וואס ער קען זיך אליין נישט העלפען...

—[illegible]—

אנ'אינטערעסאנטער פראצעס אין ווין

ג. קאנצלער שאבער און אלפאנס ראטשילד אלס עדות

ווין (יט"א) דעפוטאט פראדעגר, וועלכער געהערט צו דער שאבער-גרופע האט אנגעקלאגט און געריכט פאר רכילות די „ווינער אלגעמיינע צייטונג", וועלכע האט פערעפענטליכט א ידיעה, אז די וואהל-אויסגאבען פון שאבער'ס בלאק זענען געדעקט געווארען דורך יודישע פינאנסען. דאס געריכט האט בעשלאסען אפלעגען דעם פראצעס און ארויסרופען אלס עדות דעם ג. קאנצלער שאבער און דעם ראש פון ווינער ראטשילד-הויז אלפאנס ראטשילד.

גייסטונגען פון די יודען אין יוגאסלאוויען פאר'ן ציוניזם

בעלגראד (יט"א) דעם 7. און 8 דעצעמבער קומט פאר און נאָווי-סאד די יעהרליכע קאנפערענץ פון די יוגאסלאווישע ציוניסטען. פונ'ם בעריכט פאר'ן פערגאנגענעם יאהר איז צו זעהען, אז צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין יוגאסלאוויען, וואס בעשטעהט פון 75.000 נפשות זענען פערקויפט געווארען 6177 שקלים, עס זענען געזאמעלט געווארען 1630.000 דינאר פאר'ן קרן-קימת און 546.000 דינאר פאר'ן קרן-היסוד. די 5 יודישע צייטונגען, וואס ערשיינען אין יוגאסלאוויען דינען דער אידעע פון יודישער רעגענעראציאן אין ארץ-ישראל-אויפבוי. די ציוניסטישע ארגאניזאציע פיהרט אנ'אינטענסיווע קולטורעלע ארבייט, העלפט פערשפרייטען די העברעאישע שפראך צווישען די יוגאסלאווישע יודישער יוגענד און גיט ארויס אויפקלערונגס-ביכער אין דער סערבא-קראאטישער שפראך.

—0§0—

פארוואס נישט האגער טריבונאל?

ערפאהרונג מיט קאמיסיעס, וועלכע דארף דינען אלס ביישפיל פאר דער צוקונפט. — די כותל-מערבי-קאמיסיע וואלט איצט געדארפט באיקאטירט ווערען צוליב אונדיסקרעציע פון פארזיצער. — האגער טריבונאל. — העכסטע אינסטאנץ אין דער וועלט פאר אינטערנאצ. סכסוכים.

(א בריף פון לאנדאן, ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט") :—: פון **א. פוניאנסקי**

מיט גרויס שפאנונג ווארט די ענגלישע פרעסע און די לאנדאנער יודישע קרייזען, וואס די קומענדיגע פאר וואכען וועלען ברענגען און ווי די יודישע צוקונפט אין ארץ-ישראל וועט זיך געשטאלטען. אויבער די ווייטערדיגע שריט, וועלכע מ'דארף אנגעמען צוליב דער געשפאנטער לאגע, הערשט די דרבאויס נישט קיין איינהייטליכע מיינונג. די עקסטרעמערע ציוניסטען פערלאנגען נטשיידענע שריט, וועלכע זאלען איין מאל קלאר מאכען די לאגע. ערפאהרענע פארזיכטיגערע ציוניסטען זענען אבער געגען אזעלכע מיטלען.

מיר יודען האבען וועניג ערפאהרונג אין פאליטיק. יודען האבען געהאט וועניג מעגליכקייט, ווי וועלכע ס'איז זעלבסשטענדיגע מלוכה, זיך אויסצובילדען אויף דעם געביט. ביי אונז איז אלין געמאכט דורך שתדלנות. ווי אבער מיר נעמען זיך צו פאליטיק אין וועלטליכען זין, פערלירען מיר איין פאזיציע נאך דער אנדערער. אין דער צייט, ווען מיר האבען הונדערטער גרויסע געלעהרטע, האבען מיר וועניג פאליטיקער. מ'קען זיי אויסצעהלען אויף די פינגער פון איין האנד. ענגלאנד האט מעהר ערפאהרונג פון אלע אנדערע מלוכות אויפ'ן געביט פון פאליטיק. איבערהויפט קאלאניאלע פאליטיק, וועלכע זי האט ביז לעצטענס געפיהרט זעהר ערפאלגרייך.

ווען מיר קומען צו פערגלייכען אונזערע כחות אין פאליטיק מיט ענגלאנד, מוזען מיר נערענקען דעם כח פון אונזער אפאנענט. מיר מוזען געעיו'ן בעטראכטען, צי זענען מיר שטארק גענוג פאר א פאליטישער מלוכה מיט ענגלאנד. און צי עס וואלט נישט געלוינט פאר אונז בעסער פארטזעצען אונזער ארבייט אין ווייניגער געפעהרליכע דרכים.

אין שתדלנות האבען מיר פארט מעהר זיכערער, מיט די זעלבע שאנסען צו געווינען און מיט ווייניגער שאנסען צו פערלירען. בפרט, ווען מ'זאל נעהמען אין זינען אונזער ערפאהרונג מיט ענגלאנד אין פערלויף פון לעצטען יאהר, וואו ענגלישע קאלאניאלע פאליטיק האט שטענדיג פערשטאנען צו בעפיהרען די פראגע וועגען, וועלכע פאסען איהר אמבעסטען.

אט לאמיר, למשל, נעהמען די אויספארשונגס-קאמיסיע, וועלכע איז געשיקט געווארען קיין ארץ-ישראל נאך די פאגראמען. אמת, עס איז נישט געווען אנ'אומפארטייאישע קאמיסיע, אמת, עס איז געווען אנ'ענגלישע קאמיסיע, און אנ'ענגלישער קאלאניאלער ריכטער איז געשטאנען בראש פון איהר. אבער, ווען די קאמיסיע איז געשיקט געווארען קיין א"י, איז קיין שטימע נישט געווען געגען איהר. אלע יודען זענען געווען זיכער אז יושר איז דאך געווען אינגאנצען אויף דער יודישער זייט, פאגראמען, ארגאנירזירטע פאגראמען געגען יודען. צי איז דען געווען א שמץ ספק, אז די יודען זאלען פון אנ'אויספארשונג אין דער פראגע ארויסקומען די שולדיגע? די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג זענען גוט בעקאנט. די ענגלישע קאלאניאל-פאליטיק — כיטרע און מעהר ערפאהרען ווי די יודען — האט געוואוסט, צו פערפיהרען דעם פראצעס אין דער ריכטונג, אין וועלכער ס'האט איהר געפאסט.

א צווייטער „משפט" איז דאן פערפיהרט דורך א צווייטען ריכטער, סער רזשאן האפ סימפסאן. יודען האבען ארויסגעוויזען אונצופרידענהייט, געוויסע ספקות, אבער די גרעסטע פעסימיסטען אפילו האבען נישט ערווארט, אז דער רעזולטאט פון דער אויספארשונג וועט זיין אזוי פאטאל. דאן, אונזער לעצטע ערפאהרונג איז מיט דער כותל-מערבי-קאמיסיע. אמת, די בעשלוסען פון דער קאמיסיע וועלען נישט בעקאנט ווערען פאר'ן סוף יאהר. די קאמיסיע איז אנ'אינטערנאציאנאלע און, פאלגליך, האט מען געקענט ערווארטען, אז זי וועט זיין נישט קיין פארטייאישע. שוין איצט אבער קען מען זעהען, אין וועלכער ריכטונג זי איז נעגאנגען און וואס איהר ענטשלוס וועט זיין. דער פארזיצער פון דער קאמיסיע איז ה' לעפגרען א שוועדישער ריכטער, וועלכער האט לפנים וועגען געדאפט זיין א נייטראלער. איז ער אבער בעגאנגען זאגט נישט ארויס אין דער עפענטליכקייט וועגען דעם ענין, וועלכען ער האט געמשפט, נישט אפילו נאכדעם, ווען ער האט ארויסגעזאגט זיין אורטייל. אין קיין פאל אבער נישט, איידער דער משפט איז ארויסגעטראגען געווארען, אין אזא פאל ווערט דער ריכטער געוועהנליך אראפגעזעצט און א ניי געריכט הויבט אן די אויספארשונג פון דאס ניי.

די פראגע פון כותל-מערבי איז לפנים וועגען א רעליגיעזע פראגע. די אראבער ווילען מאכען פון דעם א פאליטישע פראגע. צווייפעלאז האט דער אינצידענט ארום כותל-מערבי געהאט פאליטישע קאנסעקווענצען און ס'וואלט געווען דעריבער ריכטיג צו ערווארטען, אז דער ריכטער, וועלכער האט דעם סכסוך צו משפט'ן, זאל זיך איבער דער פראגע נישט ארויסזאגען. דאס האט אבער נויט געשטערט דעם ה' לעפגרען צו פערעפענטליכען אנ'ארטיקעל אין שטאקהאלם, וועלכער איז אויך טעלעגראפיש איבערגעגעבען געווארען אין לאנדאנער „טיימס" און אין אנדערע צייטונגען, אין וועלכען ער זאגט זיך ארויס געגען דעם „ווייס-בוך". ער איז פולשטענדיג מסכים מיט דער פאליטיק, וועלכע די ענגלישע רעגירונג האט בדעה אויסצופיהרען אין א"י.

גאנץ אומאבהענגיג פון דעם, וואס דער יודישער ישוב אין ארץ ישראל האט פערלאנגט, אז דאס געריכט זאל פונאנדערגעלאזען ווערען צוליב דער האלטונג פון ריכטער, גאנץ אומאבהענגיג פון דער פרינציפיעלער פראגע, זעהען מיר, אין וועלכער ריכטונג דער ווינד בלאזט און ווי דער אורטייל פון דער קאמיסיע וועט אויסזעהען, ווען ער וועט פערעפענטליכט ווערען. ווידער אמאל א משפט. ווידער אמאל שיינט אבער, אז די „קונסט" פון די ענגלישע קאלאניאלע פאליטיקער צו געבען דעם משפט די ריכטונג, וועלכע איז פאר זיי געוואונשען, וועט געווינען.

אלזא, דריי משפטים האבען מיר דורכ'ן יאהר געהאט מיט ענגלאנד און אלע דריי פערלארען, אפילו אין פאל, ווען עס האנדעלט זיך וועגען אנ'אינטערנאציאנאלער קאמיסיע. צי קענען מיר אונטער די אומשטענדען זיין זיכער, אז ווייטערדיגע משפטים וועלען פאר אונז אויספאלען גינסטיגער? ווען פאליטישע פראגען ווערען בעהאנדעלט, איז עס איבעריג נויטיג, אז דער גרעסטער זאל געווינען. אפטמאל געווינט אבער דער מעהר כיטרער, דער מעהר ערפאהרענער. נעמענדיג דאס אין אכט, מוזען מיר, כל זמן עס זענען נאך אפען פאר אונז אנדערע מיטלען (ווי דאס בעאינפלוסען די ענגלישע רעגירונג, דאס ענגלישע פאלק, די עפענטליכע מיינונג פון דער גאנצער וועלט) — די מעגליכקייטען אויסנוצען, איידער מען נעהמט אויף מעהר ענטשלאסענע און פערצווייפעלטע וועגען.

ווען א בעסערער אויסוועג פון קריזיס וועט זיך נישט געפינען, קען מען נאך צו יעדער צייט זיך ווענדען צו דער לעצטער אינסטאנץ, צום האאגער טריבונאל. נאטירליך, קען מען נישט שטעלען דעם טריבונאל פון האאג אויף דער זעלבער מדרגה, ווי אנ'ענגלישע קאמיסיע, ווי אנ'ענגלישער עקספערט, אדער אפילו אנ'אינטערנאציאנאלע קאמיסיע, וועלכע ווערט בעשטימט דורך דער בריטישער רעגירונג. דער האאגער טריבונאל איז די העכסטע אינסטאנץ אין דער וועלט. העכער פון פעלקער-בונד, ווייל בעת אין פעלקער בונד איז אמעריקע נישט פערטרעטען, איז זי אין טריבונאל יא בעטייליגט. אבער גראד צוליב דער גרויסער ווירקונגקייט פון דעם טריבונאל, טארען מיר נישט נעהמען גלייך דעם סאמע לעצטען מיטעל. איבערהויפט נישט אין דער צייט, ווען אנ'ערפאלגרייכער אויספאל פון משפט איז נישט פולשטענדיג גאראנטירט.

האאגער-טריבונאל איז אונזער לעצטע אינסטאנץ. צום טריבונאל מוזען מיר דעריבער נור דאן געהען, ווען קיין שום אנדער וועג וועט נישט בלייבען אפען פאר אונז. איצט אבער איז צו פריה צו בעהאנדלען די פראגע ווייטער אין דער עפענטליכקייט. אונזערע פיהרער מוזען זיך צו דעם שוין איצט צוגרייטען. אפטימיסטישע האפנונגען און פערצווייפעלטע נישט-איבערלעגטהייט איז זעלטען ווען פאליטישע קלוגהייט.

(יט"א)

—:0:—

ווי מ'האט זיך געבאדען אין יודיש בלוט אין צארישען הויפט-קווארטיר

(די ערשט פערעפענטליכטע פראטאקאלען פון די געהיימע זיצונגען)

4

אויף דער געהיימער זיצונג פון מיניסטארען-ראט, פון 27-טען אויגוסט 1915 יאהר האט מען אויסגעהערט דעם בעריכט, וואס גענעראל פאליוואנאוו האט דערהאלטען פון דרום-פראָנט.

דער הויפט-קאמאנדיר, גענעראל איוואנאוו, פאָדערט, מען זאל אנהויבען עוואקואירען קיעוו. מחמת ער מוז האבען אן אפגערייניקטען פראנט, וואו קיין „פרעמדע" עלעמענטען זאלען זיך נישט געפינען.

אינערן מיניסטער שטשערבאטאוו: מ'הויבט ווידער אן אן איבערוואנדערונג פון פעלקער און אלע געבען-שטעט פון די פראנטען זענען איבערפולט מיט פליטים: פסקאוו, סמאלענסק, מינסק, טשערניגאוו, פאלטאווע, הגם אלע דערפייאינגע פראווינץ-שטעט, מיר קענען נישט זיין אזוי נאכגעביג. אונזערע אפטרעטענדיגע גענעראלען מוזען ווידער א הויב טון פון ארט די גאנצע הונגעריגע, אויפגערייצטע מאסע פליטים און טרייבען זיי ווייטער אין די אינעווייניגסטע גובערניעס.

מיניסטער קריוואשעאין: דאס וואס מיר הערען זיך דא אן, איז ממש א גרויל. דער קומענדיגער געשיכטע שרייבער וועט גארנישט גלויבען, אז רוסלאנד האט געפיהרט א קריג בלינדערהייט און אז זי איז דעריבער געקומען צום ברעג פון אפגרונט. פון דעם, וואס עס קומט איצט פאר אין הויפט קווארטיר, שטעהען זיך פשוט די האר קאפויר.

אויף דער געהיימער זיצונג פון מיניסטארען-ראט, דעם 26-טען אויגוסט 1931, זענען בעהאנדעלט געווארען די פאדערונגען פון פראגרעסיווען בלאק פון דער רוסישער דומע (פארלאמענט), צווישען וועלכע ס'איז אויך געווען א פאָדערונג צו פערברייטערען די וואוין-ערטער פאר יודען אין רוסלאנד, אפשאפען די בעגרענצונגען פאר יודען אין די מיטעל-און הויך-שולען. אפשאפען די בעגרענצונגען פאר יודישער מלאכה און ערלויבען צוריק ערשיינען די יודישע פרעסע.

אין די דעבאטען וועגען דאזיגען פונקט האט דער אינער'ן-מיניסטער שטשערבאטאוו ארויסגעזאגט פאלגענדען געדאנק: איצט איז קלאר, אז דער ציוויליאר וועגען דערלויבען יודען צו בעזעצען זיך צייטווייליג אין די שטעט פון רוסלאנד האט געהאט אן עפעקט נישט נאר א פאליטישען, נאר אויך א פינאנציעלען.

וואס שייך דער יודישער פרעסע, איז דאס הויפט-קווארטיר געגען ערלויבען איהר צו ערשיינען. דארט זאגט מען, אז אין די יודישע צייטונגען דרוקט מען ידיעות מיט אפגעגרעטע, בעשטימטע סימנים, לטובות דער דייטשער שפיאנאזש-אגענטור, וואס איז אבער בלויז אן אויסרייד. פון מיינונגען זאלען די יודען אויסגעבען געלד און זיך אינטערעסירען מיט דער אייגענער פרעסע אין נישט האבען קיין ווירקונג אויף דער רוסישער.

בילדונגס מיניסטער גראף איגנאטיעוו:

— אין בעצוג צו די לערן-אנשטאלטען קען מען געהן אויף ווייטערדיגע הנחות פאר יודען.

מיניסטער כוואסטאוו:

— איך וואלט צוגעגעבען, אז בנוגע דער יודישער אדוואקאטור זאל מען אויך געהען אויף געוויסע הנחות.

אויף דער געהיימער זיצונג פון מיניסטארען ראט דעם 2-טען סעפטעמבער — 1915 — איז צווישען אנדערע נאך אמאל געשטאנען די פראגע פון עוואקואירען קיעוו און דעם ארומיקען פראווינץ, וואס דארף אפגעראמט ווערען פון די איינוואוינער.

מיניסטער כוואסטאוו:

— גענעראל יאנושקעוויטש האט אזא טאקטיק, אז די מלחמה מוז געהן מיט פייער און שווערד און אזהם ארט נישט, אז טויזענטער מענשען וועלען צוטראטען ווערען אויפ'ן וועג. דער מיניסטאריען-ראט דארף אבער זיך ארייננמישען און אנווייזען, אז מען קען נישט פון דאס ניי טרייבען מיט נאהייקעס מיליאנען מענשען מיט זייערע פרויען און קינדער אויף הונגער און קעלט און חרוב-מאכען זייער האב און גוטס. מען ציהט אן צופיל די סטרונע און זי קען ענדליך פלאצען.

אויב די סטראטעגיע פון שלימזלדיגען גענעראל יאנושקעוויטש וועט פארגעזעצט ווערען, איז שוין גלייכער איבערצולאזען די בעפעלקערונג אין די הענט פון דייטשען, זאל זי בעסער אויסשטארבען אונטער דער דייטשער אקופאציע, איידער אומברענגען דאס גאנצע לאנד, וואס קרעכצט שוין אזוי אויך שווער פון די מיליאנען היימלאזע.

מיניסטער קריוואשעאין זאגט אזוי:

— מיר לעבען איצט איבער א טראגעדיע, פון וועלכער ס'זעהט זיך נישט קיין אויסוועג, אפטמאל דוכט מיר, אז מיר געפינען זיך אין א משוגעים-הויז. גענעראל יאנושקעוויטש האלט זיך פאר א קעניג, און דער אמת'ן איז ער א גרויסער טיפש. איבער גאנץ רוסלאנד הערט מען איצט בלויז קללות, קראנקהייטען, צער און ארימקייט. די הונגעריגע און ארומגעריסענע פליטים פערשפרייטען אומעטום א פאניק און ס'ווערט אויסגעלאשען די בעגייסטערונג פון די ערשטע מלחמה-חדשים.

די מעשים, וואס גענעראל יאנושקעוויטש טוט אפ, זענען א פועל-יוצא פון אנ'אומנארמאלען און קראנקליכען סאדיזם און זיין בעציהונג צו יודען.

אויף די ווייטערדיגע זיצונגען פון מיניסטארען-ראט זענען אנגענומען געווארען בעשלוסען צו ווענדען זיך צום העכסטען הויפט-קאמאנדיר פון אלע ארמעען, צום גרויספירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש, מיט א בקשה, צו ווירקען אויפ'ן גענעראל יאנושקעוויטש, ער זאל אויפהערען זיין שעדליכע פאליטיק.

דער גרויספירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש איז אבער אויך געווען נישט קיין קלענערער שונא-ישראל, ווי זיין געהילף — יאנושקעוויטש. ווייסענדיג פון אלע בקשות, האט זיך געמאכט נישט וויסנדיג.

די דעמאלט געשאפענע אונפארטייאישע ביורא פון די יודישע דומע-דעפוטאטען האט געזאמעלט מאטעריאלען וועגען די פערפאלגונגען און רציחות לגבי דער יודישער בעפעלקערונג, די דאזיגע דאקומענטען זענען איבערגעשיקט געווארען דעם מלוכה-ראט און צו אלע אנגעזעהענע פאליטישע טוער אין רוסלאנד.

(דאס ווייטערע קומט)

—:0:—

נעמען פון בעקאנטע יודישע פערזענליכקייטען

אפט דערמאנט אין פראצעס פון דער „אינדוסטריעלער פארטיי" אין מאסקווע

מאסקווא (יט"א) די נעמען פון דעם גוטבעקאנטען עקאנאמיסט פראפ. ברוצקוס און דעם מענשעוויסטישען ליודער אבראמאוויטש ווערען אפט דערמאנט אין דעם פראצעס פון די פיהרער פון דער „אינדוסטריעלער פארטיי", וואס קומט איצט פאר אין מאסקווא. ביידע נעמען זענען דערמאנט געווארען אין צוזאמענהאנג מיט דער אינטערווענץ געגען סאוויעט-רוסלאנד, וואס ווערט, לויט די בעווייזען פון די בעשולדיגטע, צוגעגרייט אין פאריז.

געבענדיג זיינע בעווייזען, האט דער מיטגליד פון צענטראל-קאמיטעט פון דער „פראמפארטי" (אינדוסטריעלער פארטיי) פראפ. פעדאטאוו אנגעוויזען, אז אפילו אזעלכע סאלידע בורזשואזע געלעהרטע עקאנאמיסטע, ווי פראפ. ברוצקוס און זאַארסקי האבען אין זייערע ווערק געמוזט צוגעבען, אז סאוויעט-רוסלאנד מאכט גרויסע ערפאלגען אויפ'ן געביט פון עקאנאמיק און, אז זי וועט אין גיכען ווערען אן ערנסטער קאנקורענט פאר אייראפע. דערפון האט ער געצויגען דעם שלוס, אז אויב די אינטערווענץ וועט נישט דורכגעפיהרט ווערען באלד, וועט אין א יאהר צוויי ארום שוין זיין צו שפעט.

רעדענדיג וועגען דעם פעראייניגטען פראנט פון אלע אימיגראנטישע גרופירונגען געגען סאוויעט-רוסלאנד, האט דער זעלבער 67-יעהריגער געלעהרטער געזאגט: פריהער האבען די דעמאקראטישע און סאציאליסטישע רוסישע פארטייען און גרופירונגען געהאלטען פאר פאליטיש אוממעגליך פאר זיך צו האבען וועלכען עס איז קאנטאקט מיט רעכטע קאפיטאליסטישע ארגאניזאציעס. נאר אנהויבענדיג פון 1926 האט זיך די לאגע געענדערט: אז דער ליודער פון די לינקע קאדעטען מיליוקאוו, אז דער מענשעוויסטישער ליודער אבראמאוויטש האבען איינגעשטעלט אן ענגע פארבינדונג מיט דעם „טארגפראם" (די עמיגראנטישע פאליטישע ארגאניזאציע אין פאריז) און, אין נאמען פון זייערע פארטייען פערשפראכען אנטייל צו נעמען אין דעם פעראייניגטען פראנט געגען סאוויעט-רוסלאנד, ד. ה. שטיצען די אינטערווענץ.

געפערליכע דראהונגען פון די דייטשע נאציאנאל-סאציאליסטען

מינכען (יט"א) די נאציאנאל-סאציאליסטישע צייטונגען מעלדען מיט, אז עס איז ענטדעקט געווארען א ברייט-פערצווייגטער-פלאן פון די קאמוניסטען אויסצופיהרען א רייהע אטענטאטען אויף די נאציאנאל-סאציאליסטען. מען האט אפילו געוואלט אויספיהרען א באמבען-אטענטאט אויף דעם לאקאל פון די נאציאנאל-סאציאליסטען אין מינכער-לאוטען. ווייטער איז געפלאנט געווארען צו מאכען אן אטענטאט אויף אדאלף היטלער בעת זיין בעזוך אין קייזערלאוטערן. דער ארגאן פון די היטלער-לייט „פעלקישער בעאבאכטער" און אנדערע נאציאנאל-סאציאליסטישע צייטונגען פערעפענטליכען אין צוזאמענהאנג דערמיט געפערליכע דראהונגען אויפ'ן אדרעס פון די יודען. דער „פעלקישער בעאבאכטער" שרייבט:

„דער געפלאנטער אטענטאט אויף אדאלף היטלער בעווייזט, אז פאר די יודען זענען אלע מיטלען כשר, כדי צו פערגאסען די דורך זיי פערהאסטע פרייהייטס-בעוועגונג אין דייטשלאנד. זייער וואונש וועט זיך אבער אויך דאס מאל אויסלאזען מיט א מפלה. מיר ווילען נישט קיין פאגראמען אויף יודען אבער וועה וועט זיין צו די יודען, ווען אונזער'ן א פיהרער וועט צוליב זיי ארויספאלען איין האר פון קאפ. דייטשלאנד האט נאך קיינמאל נישט געזעהען אזא שטורם פון פאלקס-צארן ווי דער, וואס וועט זיך דאן אויסגיסען אויף די קעפ פון די שולדיגע.

לאָדז	זונטאָג
7. דעצ. 1930	י"ז
זון אויפג.: 7.27	כסלו תרצ"א
זון אונטערג.: 3.19	פ' וישב

טאָג-כראָניק

די פּאָסט
אין די חגא-טעג

היינט וועט די פּאָסט זיין טעטיג, ווי יעדען זונטאָג, פון 9 ביז 11 פאַרמיטאָג. מען וועט נאָר פערקויפען מאַרקען און אָננעמען רעקאָמענדירטע בריף (פּאַלע-צאַנע).

מאָרגען, מאָנטאָג, וועלען זיין טעטיג פון 9 ביז 11 פאַרמיטאָג אַלע פּאָסט-אָפּטיילונגען. די בריף וועלען אָפּגעגעבען ווערען נאָר איין מאָל.

קראַנקען-קאַסע
היינט און מאָרגען

צוליב חגא וועט די קראַנקען-קאַסע זונטאָג און מאָנטאָג נישט זיין טעטיג. עס וועלען נאָר אַמטירען דיזשורען אין אַלע פּאָליקליניקעס פון דער קראַנקען-קאַסע פון 9 ביז 12 בייטאָג. זיי וועלען נאָר אָננעמען אָנמעלדונגען בלויז צו געפעהרליך קראַנקע.

די פּאָגאָטאָוויע וועט זיין טעטיג נאָרמאַל. די אַפּטייקען פון די קראַנקען קאַסע וועלען אויך האָבען דיזשורען.

* * *

אַלע „לעטשניצעס" פון קראַנקען-קאַסע וועלען פון איצט אָן אָננעמען מעלדונגען וועגען דער ענדערונגען פון אַדרעסען פון דער הויז-דינערשאַפט.

רעדוקציעס אין קאָנפליקטן אין לאָדזער פאַבריקן

אויף וואס פאַרא בעדינגונגען „די ווידזעווער מאַנופאַקטור" וויל ווייטער לאָזען די פאַבריק? — אויך גייער וועט שליסען די פאַבריקען. — די אַרבייטער זענען זיך משתדל ביי דער רעגירונג

אויף אַ פערזאַמלונג פון פאַבריקס-דעלעגאַטען אין פעראיין „פראַצאַ" האָט אַרויסגערופען אַ שטורם די פאָדערונג, וואָס די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" האָט אַרויסגעשטעלט צו די אַרבייטער. די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" האָט ערקלערט אַז אויב די אַרבייטער וועלען מסכים זיין אָנצונעמען דעם לוין אין דער הויך פון 35 פּראָצענט אין מזומן און די רעשט אין סחורות און לעבענס-מיטלען, וועט די פאַבריק זיין טעטיג 6 טעג אין וואָך. אויב די אַרבייטער וועלען מסכים זיין אויף 40 פּראָצענט מזומן-לוין און די רעשט אין סחורות און פּראָדוקטען, וועט די פאַבריק אַרבייטען נאָר 5 טעג אין וואָך; ביי 45 פּראָצענט 4 טעג אין וואָך; ביי 60 — פּראָצענט — 3 טעג; ביי 65 פּראָצענט מזומן וועט די פאַבריק זיין טעטיג נאָר 2 טעג אין וואָך.

די אַרבייטער האָבען אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג וועגען אַרבייטען פאַר לוין אין נאַטור און בעשלאָסען צו אינטערווענירען ביים אַרבייטס-אינספעקטאָריאַט.

* * *

ווי די דירעקציע פון שייבלער און גראָהמאַן ערקלערט, זענען די פאַבריקען פון דער פירמע געוואָרען געשלאָסען פון 18. דעצעמבער ביז'ן 7. יאַנואַר קודם כל דורך קאַלקולאַציע-טעכנים אין שייכות מיט'ן פערענדיגטען ווינטער-סעזאָן, ווי אויך צוליב מאַנגעל אין בעשטעלונגען.

אין משך פון דער צייט וועלען נישט אַרבייטען די וועבערייען און שפּינערייען. אַלע אַנדערע אָפּטיילונגען וועלען יאָ זיין טעטיג.

* * *

נאָכדעם ווי די פירמע „שייבלער און גראָהמאַן" האָט געקינדיגט איהרע פאַבריקס-אַרבייטער, האָט די אַקציען-געזעלשאַפט „ל. גייער" אויך געקינדיגט די אַרבייט אויף 2 וואָכען.

איצט ווערען ערוואַרט אַזעלכע קינדיגונגען אין אַ גאַנצער רייה גרעסערע און מיטעלערע אינדוסטריע-אונטערנעמונגען.

די פאַבריקען וועלען געשלאָסען ווערען לערך אויף אַ חודש צייט.

צווישען די טויזענדער געקינדיגטע אַרבייטער האָט דער אַנזאָג פון פערלירען די אַרבייטער אַרויסגערופען אַ געדריקטע שטימונג.

* * *

(ב) צוליב דער מאַסען-רעדוקציע אין די לאָדזער טעקסטיל-פאַבריקען, האָבען די אַרבייטער בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו דער רעגירונג זי זאָל אויסאַיבען איהר איינפלוס אויף די אַרבייט זאָל נישט אָפּגעשטעלט ווערען און אַז די אַרבייטס-טעג זאָלען נישט פערקלענערט ווערען.

—o—

דירעקטע באַהן-פערבינדונג
פון לאָדז קיין זאַגלעמביע און שלעזיען

אָנהויב 1931 וועט לאָדז בעקומען אַ דירעקטע באַהן-פערבינדונגען מיט'ן דאָמבראָווער קויהלען-ראַיאָן און מיט שלעזיען. עס וועט איינגעשטעלט ווערען אַ נאַכט-פּאַסאַזשיר-צוג לאָדז-סאָסנאָוויץ-קאַטאָוויץ, ביעלסק-זשיוויעץ, פון לאָדז וועט דער צוג אָוועקפאָהרען 11 אָוונד און וועט אָנקומען קיין קאַטאָוויץ 4,43, קיין ביעלסק וועט ער אָנקומען — 6,25 אַ זייגער. צוריקוועגס וועט דער צוג אָפּפאָהרען פון זשיוויעץ 9 אָוונד און וועט אָנקומען קיין קאַטאָוויץ אַ זייגער 0,55, קיין לאָדז — 7 פריה.

דיעטעס פאַר מיטגלידער
פון די וואַהל-רעוויר-קאָמיסיעס.

אין די קרייז-וואַהל-קאָמיסיעס זענען איינגעפלאָסען איינגע טויזענד ביטעס פון די מיטגלידער פון די וואַהל-רעווירן וועגן געבען זיי ענטשעדיגונג פאַר די פערלוירענע פערדינסטען צוליב'ן ערפאָהרען די פונקציעס אין די וואַהל-קאָמיסיעס פאַר און בעת די וואַהל-טעג צום סיים און סענאַט. די דיעטעס פאַר די מיטגלידער פון די וואַהל-רעוויר-קאָמיסיעס זענען בעשטימט אין דער הויך פון די פענסיעס, וואָס עס בעקומען מלוכה-אָנגעשטעלטע.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע"
נאַרוטאָוויטשאַ 20.

נאָר 10 גאַסטשפּילען פון בערימטען אַרטיסט
פון סטאַניסלאַווסקי'ס קונסט-טעאַטער אין מאָסקווא, פּיסקאַטאָר-טעאַטער אין בערלין, מאָריס שוואַרץ'ס יודיש קונסט-טעאַטער

פּאַול באַראַטאָוו

היינט, זונטאַג, ד. 6-טען דעצ. 9 אַ זייגער אָוונד
הינקעמאַן

מאָנטאַג, ד. 7. דעצ. 9 אָוונד פּאָפּולערע פאָרשט. פון 80 גר.
דער פאָטער

דינסטאַג, ד. 9-טען דעצ. ווערט נישט געשפּילט

מיטוואָך, דעם 10. דעצעמבער פּינקטליך 9 אַזייגער אָוונד
פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר. אין
דער פרעמדער דראַמע אין 4 אַקטען פון יעקב גאָרדין.
הויפּט-ראָל „דער פרעמדער" — פּאַול באַראַטאָוו

ס'נעמען אנטייל פרויען: מ. ראָזען, ש. פלאָום, י. פלאָום, מ. פאָזנאַנסקאַ — מענער: מ. אייזענבערג, ח. בראַקאַראָוש, י. גרינהויז, ב. גורוויטש, י. וויינבערג, מ. מאַקסימאָוו, מ. פאָזנאַנסקי, א. קורץ, ה. פלאָום
סופליאָר מ. אייזענבערג.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע."

פאָדערונג נישט אַרויסצוגעבען עקסמיסיעס אום ווינטער

צוליב'ן אָנקומענדיגען ווינטער, וואָס בעדראָהט מעהר פון אַלעמען די אָרימע און ווייניג בעמיטעלטע איינוואוינער פון שטאָט, וועט אויף דער נאָכטיגער זיצונג, דער לאָדזשער שטאָט-ראַט איינגעטראָגען אַ דרינגענדען פאָרשלאַג וועגען אָפּשטעלען אויף די ווינטער-חדשים עקסמיסיעס אויף איינצימערדיגע וואוינונגען און אויף דירות פון אַ שטוב מיט אַ קיך.

ווי לאַנג איז גילטיג אַ זשירא
אויף אַ פּראָטעסטירטען וועקסעל?

דאָס העכסטע געריכט האָט אַרויסגעטראָגען אַ זעהר וויכטיגען אורטייל וועגען דער גילטיגקייט פון וועקסעל-גאַראַנטיעס.

לויט דעם אורטייל, האַלט אָפּ די גילטיגקייט פון אַ זשירא אויף אַ וועקסעל נאָך אַ יאָהר זינט דער וועקסעל איז פּראָטעסטירט געוואָרען. אויב דער זשיראַנט גאַראַנטירט שריפטליך, אַז דער אויסשטעלער פון וועקסעל וועט דעם וועקסעל צאָהלען צום טערמין, איז דער זשיראַנט פעראַנטוואָרטליך פאַר דער גילטיגקייט פון זיין זשירא דריי יאָהר נאָכ'ן פּראָטעסט.

אַ שרפה אין הויז פון דער געזעלשאַפט „לאַקאַטאַר".

אויף לאַקאַטאַרסקא 11, אין הויז פון וואוינונגס-קאָאָפּעראַטיוו „לאַקאַטאַר", איז אויסגעבראָכען אַ שרפה, וועלכע האָט זיך בליץ-שנעל פערשפּרייט איבער'ן דריי שטאָקיגען בנין.

אַ דאַנק דער רעטונגס-אַקציע פון איינגע פייערלעשער-אָפּטיילונגען דאָס פייער איינצולעשען. עס איז פערברענט געוואָרען דער דאַך און די וואוינונגען פון 3. שטאָק.

די שרפה איז ענטשטאַנען צוליב'ן אונפאָרזיכטיגען בעגעהן זיך מיט פייער.

די געשיכטע פון אַ טראַגישער ליבע
טיראַניזירט, בערויבט און געהיליעט

(§) די 20-יעהריגע עמיליע גראַהמאַן איז אָנגעקלאָגט געוואָרען און גערוכט, ווייל זי האָט צוגע'גנב'עט דאָס מעבעל פון איהר געליבטען יאַן סטאַשעלינסקי. די בעשולדיגטע איז געשטאַנען פאַר'ן גערוכט און געוויינט. זי האָט דערצעהלט, אז זי האָט זיך בעקענט מיט סטאַשעלינסקי'ן און בעשלאָסען חתונה-צוהאָבען, הגם ער האָט גאָרנישט בעזעסען. זי האָט דערויבער געדונגען אַ דירה און געקויפט מעבעל, אַלץ אויף זיין נאָמען. ביז צו דער חתונה האָבען זיי געלעבט אין דער געמיינזאַמער דירה צוזאַמען. זי האָט געאַרבייט אַלס שטאָפּערקע און פערדינט 100 זל. אַ וואָך. סטאַשעלינסקי האָט אָנגעהויבען בעצווינגען הולען און האָט בסדר פון איהר צוגענומען דאָס גאַנצע געלד. אז זי איז מיד געוואָרען פון געבען געלד, האָט ער זי געשלאָגען. דערפאַר האָט זי אוועק געוואָלט פטר'ן און פערקויפט איהר איינגע מעבעל.

זי איז פער'משפט געוואָרען אויף 2 וואָכען אַרעסט, אויסצופיהרען אין 2 יאָהר אַרום.

[illegible] האָט די פעראורטיילטע אהיימגעפיהרט, ווייל זי האָט מורא געהאַט פאַר'ן חתן'ס קלעפּ.

—:0:—

אַ ווינטער-פענסיאָנאַט
אין לאָדזער סביבה

די גריפּע-עפּידעמיע אין לאָדז האָט זיך נאָך נישט אָפּגעשטעלט. טויזענדער מענשען, וואָס האָבען די קראַנקהייט מיטגעמאַכט, פיהלען זיך ביז גאָר אָפּגעשוואַכט. נישט אַלעמען אָבער ערלויבען די געשעפטען אָוועקצופאָהרען אין פענסיאָנאַטען ווייט פון לאָדז. נאָר אין ריינע וואַלד-לופט. נאָהרהאַפטע פלעגע און זאָרגפעלטיגע בעדינונג איז פאַר זיי פּשוט אַ לעבענס-פראַגע. אין דער הינזיכט איז דער בעקאַנטער פענסיאָנאַט פון עלבינגער אין לאַסק (נעבען לאָדז), וואָס האָט איינגעפיהרט אויך אַ ווינטער-סעזאָן, ממש אַ דערלעזונג פאַר'ן לאָדזער איז עס אי בעקוועם, אי גוט און טאַקי אַ רעטונג פאַר'ן געזונד.

דער אַרבייטס-שוץ
אין פוילישער געזעצגעבונג

אויף דער טעמא וועט היינט ד"ר א. טייטעלבוים רעפערירען אין לאָקאַל פון דער יודישער פאָלקס-אוניווערזיטעט שיענקיעוויטשאַ 3/5.

פון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

—:0:—

בזשעזשינער קאָנפעקציע-פירמע „מ. פראַנקענשטיין" רעגולירט

(5) אויף דער ביטע פון אַדאָלף ראָהר האָט דאָס געריכט געשטעלט אונטער אַנ'אויפזיכט דעם שפּינער-אייגענטימער אַדאָלף שפּיידלער (קאָפּערניק 3). שפּיידלער איז שולדיג געבליבען ראָהרען אויף 4 פּראָטעסטירטע וועקסלען 3000 זל., וועלכע ער האָט גוטוויליג נישט געוואָלט בעצאָהלען.

אַלס ריכטער-קאָמיסאַר איז נאָמינירט געוואָרען קלעמענס פּאָזנאַנסקי, אַלס קוראַטאָר אַדוו. אַ. פּאַגעל. שפּיידלער ווערט איבערגעגעבען צו פּאָליציי-אישע אויפזיכט.

* * *

די קאָנפעקציע-פירמע „מאָריצי פראַנקענשטיין" אין בזשעזשין האָט גענאָסען פון אַ „נאַדזאָר". אינצווישען האָט די פירמע בעקומען אַנ'ערלויבניש צו שליסען מיט די קרעדיטאָרען אַ רעגולאַציע-אָפּמאַך. מ. פראַנקענשטיין רעגולירט אויף 70 פּראָצענט אין משך פון 2 יאָהר. צוליב דעם האָט דאָס געריכט אויפגעלעזט דעם „נאַדזאָר".

* * *

דער בעזיצער פון דער אינדוסטריע-פירמע „פלאַמיצן", חיים אַלבאַום (נאַווראָט 7), פאַר וועלכען עס איז אין זיין צייט בעשטימט געוואָרען אַ געריכטס-אויפזיכט, האָט געשלאָסען לויט דער ערלויבניש פון געריכט אַ רעגולאַציע-אָפּמאַך מיט די קרעדיטאָרען. אַלבאַום רעגולירט אויף 40 פּראָצענט. 32 קרעדיטאָרען האָבען אָנגענומען די בעדינגונגען. אַלבאַום איז שולדיג איבער 270,000 זל., דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

מעבעל
ניימייטיגע, סטילאָווע גאַראַנטירטע קוואַליטעט צו צוגענגליכע פּרייזען
עמפּפעהלט:
S. Salomonowicz i S-ka,
ŁODŹ, Narutowicza 13 tel. 137.60

די אויטאָנאָמיע פון די יודישע קהלות
פון הרב שמואל הלוי בראַט (טאָמאַשאָוו)

דאָס קהלה-וועזען אין פוילען געהערט צו די וויכטיגסטע ערשיינונגען, וואָס דאָס פוילישע יודענטום האָט זיך ערוואָרבען; דער ערשטער סטאַטוט וועגען די יודישע קהלות אין פוילען איז אַנד אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך דער דייטשער אָקופּאַציעס-מאַכט אין נאָוועמבער 1917. נאָך דער ענטשטעהונג פון פוילען אַלס זעלבסטשטענדיגע מלוכה איז דער סטאַטוט שוין איינייגע מאָל מאָדיפיצירט געוואָרען דורך דעם פוילישען מיניסטעריום פאַר בילדונג און אמונות. איצט פערעפענטליכט אַנ'איינהייטליכער געזעץ אויף אַלע געביטען פון דער פוילישער רעפּובליק מיט'ן אויסנאַהם פאַר אויבער-שלעזיען.

די בעדייטונג פון'ם קהלה-געזעץ בעשטעהט אין דעם, וואָס עס האָט אָפּגעשאַפט דעם אַמאָליגען Dozór Bóżniczny וואו די פאַקטישע הנהגה איז געלעגען אין די הענט פון די רעגירונגס-קאָמיסאַרען בעצאַמטע. אפילו די קהלה-קאַצבע האָט זיך געפונען אין מאַגיסטראַט און האָט געשאַפען איין Zarząd Gminy וואו די פערוואַלטונג מיט דער הסכמה פון קהלה-ראַט האָט די פולשטענדיגע אויטאָנאָמיע צו לייטען און פערוואַלטען מיט די קהלה-ענינים אויך מיט דער גמילות-קאַסע. די מאַכטס-אָרגאַנען האָבען נאָר די אויפזיכט-רעכט צו קאָנטראָלירען און בעשטעטיגען די טעטיגקייט פון דער קהלה, צי זי איז אין הסכם מיט דעם פערפלייגעדען געזעץ. [illegible] אין די יודישע קהלה האָט אויסשליסליך אַ רעליגיעזען כאַראַקטער, אפילו דער אָפיציעלער נאָמען פון דער קהלה איז בעגרענעצט אויף

Zarząd Gminy Wyzn.

כדי צו אונטערשטרייכען, אַז די קהלה האָט נישט קיין קאָמפּעטענץ פאַר אַלגעמיינע וועלטליכע ענינים. פאַקטיש אָבער נעמט די קהלה אַרום אַ פיל ברייטערען טעטיגקייטס-געביט: לויט'ן געזעץ געהערען צו דער קאָמפּעטענץ פון דער קהלה נישט בלויז רעליגיעזע ענינים. די קהלה איז בערעכטיגט צו פערזאָרגען זיך מיט סאָציאַלער הילף, אויך מיט געוויסע געביטען פון ערציהונג. די קהלה איז אַלזאָ, אומשטאַנד צו בויען דעם צענטראַל-בודזשעט, וועלכער זאָל פאַקטיש אַרומנעמען אַרום זיך אַלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע האָבען אינטערעס פאַר יודישע ענינים, אָהן אונטערשיד פון ריכטונגען און אַנשויאונגען.

אַלס אילוסטראַציע קאָן דינען די טעטיגקייט פון דער יודישער קהלה אין אַ קלענער, עקאָנאָמיש רואינירטע שטאָט ווי טאָמאַשאָוו. אויסער מיט ענינים פון ריין רעליגיעזען כאַראַקטער, ווי ראַבינאַט, שחיטה, מקוה, בית החיים בעפאַסט זיך די קהלה אויך מיט אַ גאַנצע רייהע ענינים פון אַלגעמיין יודישער בעדייטונג. אַזוי, למשל, ווערט דורך די קהלה אויסגעהאַלטען אַ תלמוד-תורה וואו עס לערנען לערך 150 אָרימע קינדער; עס ווערט סובסידירט מדרש יודישע גימנאַזיום; עס ווערט אויסגעגעבען אַ בעדייטענדע סומע, אַלס שטיצע פאַר אָרימע אויף קוראַציע-קאָסטען ובדומה; פיהרט דורך ווינטער אַ קויהלען-אַקציע, בעזאָרגט שטיצע פאַר אָרימע אויף פסח; שיקט מיטאַגען די יודישע קראַנקע אין היגען שפּיטאַל; שיקט אַרויס אָרימע יודישע קינדער אויף אַ זומער-קאָלאָניע. עס איז אַלזאָ לייכט זיך פאָרצושטעלען, אז ביי אַ גוטע עקאָנאָמישע לאַגע און ביי נאָרמאַלע בעציהונגען מצד דער יודישער געזעלשאַפט וואָלט די קהלה אומשטאַנד געווען צו ענטוויקלען אַ פיל גרעסערע, מעהר פערצווייגטע טעטיגקייט.

עס איז אָבער זעהר פּראָבלעמאַטיש, אויב אין דער ווירקליכקייט ערפילען די קהלות אין פוילען די אויפגאַבען און פליכטען אויף אַלע געביטען פון'ם יודישען לעבען, ווי עס איז פאַר זיי מעגליך לויט דעם סטאַטוט, ליידער, איז דער ענטפער צום גרעסטען טייל אַ נעגאַטיווער. די סבות זענען פערשידענע: נישט אומבעראַל שטעהען אין דער שפּיץ פון די קהלות די פאַסענדע פערזאָנען, וועלכע שאַצען אָפּ ריכטיג זייערע פליכטען; קליינליכע אַמביציעס האָבען אָרדנונג פיהרט אין פיל קהלות פערזאָנען מיט ליליפּוטען-השגות. וועלכע דריקען אַראָפּ דעם ניוואָ פון דער טעטיגקייט ביז צו זעהר ניעדעריגער מדרגה. עס איז אויך נישט וועניג שולדיג דער מאַנגעל אין פליכט-בעוואוסטזיין לגבי דער קהלה מצד די יודישע מאַסען, וועלכע פערגעסען אָפט, אַז דאָרט, וואו מען לעגט נים אַריין, נעמט מען גאָרנישט אַרויס.

אין דער לעצטער צייט לאָזט זיך בעמערקען אין די אָפיציעלע קרייזען אַ מערקווירדיגע אַריינצודרינגען אין די אינערליכע ענינים פון די קהלות, כדי אונטער'ן מאַנטעל פון אויפזיכט-רעכט אָנצוואַרפען די קהלות דעם ווילען פון געוויסע גרופּען און צו דיקטירען זיי אַ בעשטימטע ריכטונג. די רעגירונגס-אָרגאַנען, וועלכע בעשטעטיגען לויט'ן געזעץ די קהלה-בודזשעטען, כדי זיי זאָלען בעקומען אויספיהרונגס-קראַפט — ערלויבען זיך צו שטרייכען, אָדער פערקלענערן געוויסע בודזשעט-פּאָזיציעס אויף אייגען האַנד און אפילו אַריינצושטעלען נייע פּאָזיציעס, וועלכע די קהלה-אָרגאַנען האָבען אין זייערע בודזשעטען נישט דערמאָנט. דאָס אַלעס איז נישט קיין צופאַל; דאָ האָבען מיר פאַר זיך אַ ליניע, וועלכע שטרעבט, נישט טנאַי'ן אין הסכם מיט'ן געזעץ — אַרויסצוווייזען אָנגיאָראַנץ אין די אינערליכע ענינים פון דער קהלה און צו פערשמעלערן די אויטאָנאָמיע-רעכט פון דער יודישער זעלבסט-פערוואַלטונג.

עס וואָלט אָבער געווען אומגערעכט, ווען מיר וואָלטען די גאַנצע שולד געוואָרפען אויף די פּלייצעס פון די מאַכט-אָרגאַנען. נישט קיין קליינעם חלק אין די אַטאַקעס אויף די יודישע אויטאָנאָמיע-רעכט האָבען געוויסע יודישע גרופּירונגען, וועלכע זענען אין זייערע קאַמפּף-מעטאָדען ריקזיכטסלאָז; און, נישט קענענדיג דורכפיהרען זייער ווילען אין דער קהלה זעלבסט, וואָס זיי זענען אינמיטען — זוכען זיי שוין און הילף ביים רויטען קאָלנער, מיט וועמען זיי בעטראַכטען זיך, אלס מחותנים משפּחה — כדי צו געווינען איינפלוס אין דער קהלה מיט'ן כח פון דער מאַכט.

צוליב אמת מוז מען אָבער מודה זיין אַז גאַנץ אָפט איז שולדיג אין דעם מצב דער מאַנגעל אין טאָלעראַנץ מצד דער מעהרהייט לגבי דער מינדערהייט. מען פערגעסט אָפט, אַז די קהלה, אַלס רעפּרעזענטאַנץ פון'ם גאַנצען יודישען צבור מוז פאַר אַלעם האָבען אַ געוויסע בעציהונג אויך צו דער מינדערהייט און איהרע פאָדערונגען, אפילו דעמאָלט ווען די מינדערהייט פערדינט עס נישט, הן מיט איהר האַנדלונג, הן מיט איהר טאַקטיק.

אַ פאַקט איז, אַז אַ האַרמאָניע צוזאַמענאַרבייט צווישען דער מעהרהייט און מינדערהייט אין די קהלות איז אַ זעלטענע ערשיינונג. די פאָלגען דערפון זענען דאָס בעמיהען זיך מצד די אונצופרידענע אַרויסצורופען די אינטערווענץ פון אויסערליכע פאַקטאָרען, וועלכע שאַפט געפעהרליכע פּרעצעדענסען, שטעלט אין סכנה די אויטאָנאָמיע פון דער יודישער קהלה און פערשאַפט נישט קיין כבוד דער יודישער געזעלשאַפט.

און טאַקע דאָס איז די הויפּט סיבה פון דעם גרויסען פערדרוס, וועלכען עס האָט אַרויסגערופען אין די געזעלשאַפטליכע קרייזען די לעצטע אויספיהרונגס פאָרשריפטען פון בילדונגס-מיניסטעריום צום געזעץ איבער די יודישע קהלות לויט וועלכע די וואַהל-קאָמיסיע, וואָס שטעלט צוזאַמען די רשימה פון די יודישע וועהלער צו די קהלה-אָרגאַנען — האָט דאָס רעכט נישט אַריינצושטעלען אין דער וועהלער ליסטע פּערזאָנען, וועלכע זענען עפענטליך אַרויסגעטרעטען געגען יודישען דת. פּרינציפּיעל קאָן מען האָבען וועגען דער פראַגע פערשידענע מיינונגען; איינס אָבער איז קלאָר: דעם דת קאָן מען מיט אַזעלכע דראַסטישע מיטלען קיין גרויסע טובה נישט טאָן; עס קאָן אפשר ברענגען ניצען געוויסע פּאַרטייען, וועלכע זעהען די אַמטליכע אינטערפּרעטאַציע פון דעם „געניאַלען" אויפטו, אָבער דאַנקען און זייכער; די פאָלגען פון אַ ניי טין געזעצע וועלען זיין, אַז דער „פּאַן רעפערענט" פון דעם סטאַראָסטוואָ וועט ווערען דער לעצטער פּוסק איבער אַזעלכע סובטעלע ענינים און ער וועט האָבען צו ענטשיידען, צי די בעטרעפענדע פּערזאָן איז ווירקליך אַרויסגעטרעטען געגען דת, וואָס עס וועט זיכער דעם יודענטום קיין כבוד נישט פערשאַפען.

אָבער ווען דאָס געזעץ זאָל ווירקליך אין לעבען דורכגעפיהרט ווערען, בעדראָהט עס אַ סכנה פאַר דער עקזיסטענץ פון די קהלות. ווייל אויב לאָגיק האָט נאָך ביי אונזערע בעדינגונגען אַ שטיקעל בעדייטונג, איז עס אונמעגליך זיך פאָרצושטעלען, אַז בירגער וועלען בערויבט ווערען פון זייער רעכט צו וועלען אין די קהלה-אָרגאַנען און נישט-צייטונג. וועלען זיי בעלאַסטעט ווערען צו צאָהלען שטייער לטובת די אינסטיטוציעס, צו וועלכע זיי האָבען קיין רעכט נישט. די קאָנסעקווענצען וועלען, אַלזאָ, מוזען זיין, אַז עס וועט ערלויבט ווערען די פּערזאָנען אַרויסמעלדען פון דער קהלה: אָבער דאַן מוז מען שוין ברייט עפענען די טירען פאַר אויסשליסען זיך פון דער קהלה, לויט די אונרעוועלע פאָדערונגען פון יעדער פּערזאָן, וואָס עס שטעלט אין געפאַהר די עקזיסטענץ פון פיל יודישע קהלות.

מעגליך, אַז די אינטערפּרעטאַטאָרען פון דעם געזעץ האָבען געהאַט דערביי אַ גוטע כוונה: פאַקטיש אָבער האָבען זיי נעגליזשירט דעם קהלה-וועזען אַ בעדרישען דינסט, פאַר וועלכען די קהלות אין פוילען וועלען זיי נישט דאַנקבאַר זיין.

—:0:—

גרויסע אבלאַוועס אויף פערברעכער אין לאָדז

אַרעסטירט אינטערנאַציאָנאַלע גנבים. — געכאַפּט אויף דער „הייסער מינוט" אַ בעגנעדיגטן באַנדיט. — אויך אַ מערדער צווישען די אַרעסטירטע

די פּאַלען פון גרויסע גנבות און גרע־סערע פּורמעס, ווי אויך די דרייסטע קעַ־שענע גנבות אין לאָדז, וואָס חזר'ען זיך אָבער לעצטענס זעהר אָפט, — האָבען געשטעלט אויף די פיס די פּאָליציי וועל־כע האָט נעכטען דורכגעפיהרט אַ גרע־סערע אָבלאַווע. עס זענען אַרעסטירט גע־וואָרען איינגע „העכטע" פון דער פּער־ברעכער וועלט, צווישען אַנדערע די אינ־טערנאַציאָנאַלע גנבים יחיאל ווינאַוועה, ברוך וואָיס, נחום קופּערבערג, יחזקאל ווידאַווסקי שמואל פּאָס און טעאָפיל האַכאַי.

* * *

(§) מיט 8 טעג צוריק איז אויפ'ן באַלוטער מאַרק ערמאָרדעט געוואָרען אויף אַ גצהיימנישפולען אופן אַ געווי־סער ראָמאַן אָלטשיק. דעם הרוג האָט מען געפינען אין אַ טויער אין אַ טייך פערגליווערט בלוט.

ערשט נעכטען אָוועגד איז אין אַ „מלינה" פערהאַלטען געוואָרען מיט אַ שראַם אויפ'ן פנים און אין אַ גרויסען אַנצוג אַ געוויסער מיקאָלאַי לאַבונאָוו פון זגערזשער 111. לאַבונאָוו איז אַ גע־פעהרליכער איינברעכער, וועלכער איז נישט לאַנג צוריקגעקומען פון סטודזשע־ניעץ, וואו ער איז אָפּגעקומען אַ פּאָר יאָהר שטראָף פאַר אַ גנבה.

בעת אַ קרייץ - פערהער האָט דער פערהאַלטענער זיך מודה געווען, אַז ער האָט ערמאָר־דעט אָלטשיק'ן צוליב „פּערזענליכע חשבונות". גענויעס האָט ער נישט גע־וואָלט איבערגעבען. אַ געשמידטען אין קייטען האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין תפיסה אַריין.

* * *

(§) די טעג איז אויפ'ן פּאַביאַניצער שאָסע נומער 12, ביי אַ לאָקאַטאָר אויס־געפיהרט געוואָרען אַ שטוב־גנבה. אין מיטען־דרינען זענען די גנבים געשטערט געוואָרען און זענען אַנטלאָפען מיט'ן לעדיגען. פּאָליציי האָט אָבער די ענט־רונענע גנים נישט געקענט כאַפּען. נאָר אַזוי ווי דער לאָקאַטאָר פון יענער דירה איז גאַנצע טעג נישט אין דער היים, האָט די אויספאָרשונגס־מאַכט פון דער ווייטענס געגעבען השגחה אויף דער וואוינונג. נעכטען ווען די געהיים־אַגענ־טען זענען אָנגעקומען אַהינצו, ה... ז"י בעמערקט ווי פערדעכטיגע פערשוי־נען טראָגען אַרויס פון דערמאָהנטען הויז פּולע, שווערע וואַליזקעס. ווען מ'האָט זיי געוואָלט אויסלעגיטימירען איז איינער אַנטלאָפען, און אַ צווייטער איז פערהאַלטען געוואָרען. ער הייסט ראַק ראָסאַק (ביי־מאַרישינער 20). ראָ־סאַק איז אין זיין צייט געווען פער'-משפט אויף 15 יאָהר תפיסה פאַר אַ באַנדיטען אָנפאַל. נאָך 11 יאָהר תפיסה איז ער בעפרייט געוואָרען פאַר „גוטער אויפפיהרונג".

ראָק און אויך זיין צווייטער אַנטלאָ־פענער שותף וויקטאָר ווורובעל זיצען שוין אין אומזיסטען „האָטעל".

היינט — אָפּשפּאָרונגס־טאָג אין לאָדז

היינט, זונטאָג, קומט פאָר אין לאָדז, צוגלייך מיט אַלע אַנדערע שטעט אין פּוילען, „אַנ'אָפּשפּאָרונגס־טאָג". היינ־טיגען טאָג ווער מען אומעטום רעדען, לעזען און אילוסטרירען די וויכטיגקייט פון אָפּשפּאָרען אַ גראָשען אויפ'ן שוואַרצען טאָג.

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס היינט איז זונטיג, וועט די קאָמונאַלע שפּאָר־קאַסע (נאַרוטאָוויטשא 42) זיין טעטיג ביז 2 נאָכמיטאָג און אָננעמען אָפּשפּאָ־רונגען.

הויז־אייגענטימער און אינדוסטריעלער

אינטערווענירען וועגען הייזער־שטייער

(§) היינטיגען דינסטאָג פאָהרט אַרויס קיין וואַרשאָ אַ דעלעגאַציע פון די לאָדזער הויז - בעזיצער - פעראיינען און אינדוסטריע - פערבאַנדען, כדי אין אינערן - מיניסטעריום אָפּצוגעבען אַ מעמאָריאַל צו סקאַסירען דעם צו הויכען צושלאַג צום שטייער פון הייזער.

די דעלעגאַציע וועט אויפמערקזאַם־מאַכען, אַז דער לאָדזער מאַגיסטראַט האָט אויף אַנ'אובערעכטיגען אופן גע־העכערט דעם קאָמונאַלען צושלאַג פון הייזער ביז 200 פּראָצענט, בעת אין אַנדערע שטעט בעטרעפט דער דאָזי־גער שטייער־צוגאָב קוים 50 פּראָצענט.

וועלכער קליין־סוחר קאָן בעפרייט ווערן פון אויסקויפען א פאַטענט?

דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט בע־פולמעכטיגט די לאָדזער פינאַנץ קאַמער צו בעפרייען פון אויסקויפען פּאַטענטען פון 4. קאַטעגאָריע די זעהר אָרימע שטייער־צאָהלער, וועגען וועלכע עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אַז דאָס אויסקויפען אַ פּאַטענט בעדראָהט זייער עקאָנאָמישע עקזיסטענץ. פערשטעהט זיך, אַז די דאָזיגע הנחה וועט אָנגע־ווענדעט ווערען נאָר אין זעלטענע אויסנאַהם־פאַלען.

די פערזאָנען, וואָס ווילען זיך בע־מיהען וועגען דעם, מען זאָל זיי בע־פרייען פון אויסקויפען אַ פּאַטענט 4-טע קאַטעגאָריע — און זיי ווילען צו דער הנחה נישט האָבען די רעכט צוגעני־סען, ווילען מוזען דעם פּאַטענט אויס־קויפען ביטעס וועגען דעם מוזען אַריינ־געטראָגען ווערען דורך די בעטרעפענ־דע פינאַנץ־אַמטען צו דער פינאַנץ־קאַ־מער ביז'ן 15. דעצעמבער.

וועקסעל־פּראָטעסטען

קלענער געוואָרען

אין חודש נאָוועמבער איז די צאָהל פּראָטעסטירטע וועקסלען אין לאָדז גע־פאַלען, לגבי אָקטאָבער האָט די סומע פּראָטעסטירטע וועקסלען בעטרעפען מיט 1 מיליאָן 400.000 זל. ווייניגער.

אין נאָוועמבער זענען ס"ה פּראָטעס־טירט געוואָרען 23,431 וועקסלען אויף 5 מיליאָן 733,368 זל. און 17 אויסלענ־דישע וועקסלען אויף 43,655 זל.

לאָדז אַלס מוסטער

ביים לעשען שרפות

(§) ווי בעקאַנט, האָבען די לאָדזער פייערלעשער אויפ'ן קאָנקורס אין טו־רין בעקומען דעם ערשטען פּריז פאַר זייער גלענצענדער אַרבייט בשעת פיי־ער־אומגליקען.

איצט קומען אַהער דעלעגאַטען פון אַנדערע לענדער לערנען זיך די „חכמה פון לעשען" אין לאָדז. דער נאַטשעל־גיק פון די פייערלעשער אין סאָפיע (בולגאַריען) ווילט איצט אין לאָדז זיך לערנען דאָ די פייערלעשער־קונסט.

העברעאישע קורסען ביי דער

ציוני. אָרגאַניזאַציע

הײנטיגע וואָך האָבען זיך שוין אָנגע־הויבען די למודים אויף די העברעאישע אָווענט־קורסען ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנא 4). עס זע־נען טעטיג 6 גרופּען (2 פאַר אָנפאַנגער

פּאָסט־בעאַמטער, וואָס האָט גע'גנב'ט

אַנגעקלאָגט און פער'משפּט

(§) פּיאָטר פּאָלימשאַק, אַ לאָדזער פּאָסט־בעאַמטער איז נכשל געוואָרען ביים סאָנאַנדערטראָגען רעקאָמענדירטע בריוו, וועלכע ער פלעגט סיסטעמאַטיש בע'גנב'ענען.

דערפאַר איז פּאָלימשאַק געכטען געשטעלט געוואָרען צום משפּט פאַר'ן לאָדזער קרייז־געריכט.

ער איז פער'משפּט געוואָרען אויף 1 יאָהר תפיסה און צו פערלירען אַלע רעכט.

אַ דאָקטאָר'ס שוועסטער־קינד

אַ בעלן אויף פרעמדע זייגערלעך

אַ יונגערמאַן, וואָס שטעלט זיך פאָר פאַר אַ דאָקטאָר'ס־שוועסטער קינד, וואָס האָט אַ ברודער אַנגאַזשיר און אַ מאַמע אַן'אַמעריקאַנערין (פון טאַך איז ער אַ שוסטער), האָט מזכה־געווען מ. ה. זע־לינגמאַנ'ען פון זאַכאָדניע 62 מיט זיי־נעם אַ בעזוך ער איז אויך און אוינגעזעגנם געפליבען געכטיגען ביי איהם און פאַר־מאָגם פערשוואונדען געוואָרען מיט אַ מאַשען־וויגער פון זעלינגמאַנ'ס אַ טגב־לאָקאַטאָר.

דער זעלבער חברה־מאַן זוכט יעדען טאָג אַנ'אַנדער נאַכטלעגער.

„שפּאָרזאַמקייטס־טאָג"

(ב) קומענדיגען זונטאָג וועט אין לאָדז דורכגעפיהרט ווערען „אַנ'אָפּשפּאָ־רונגס־טאָג". וועגען שפּאָרזאַמקייט וועט אומעטום גערעדט און געלעזען ווערען.

גריפּע אינפלוענציע

טאַבלעטקעס „טאַגאַל" זענען אַנ'-אויסערגעוועהנליך ווירקזאַם מיטעל גע־גען גריפּע, אינפלוענציע און כל'ערליי פערקיהלונגען, נאָכ'ן געברויכען „טאָ־גאַל" אין אָנהויב פון דער קראַנקהייט פערשווינדען תיכף די קראַנקהאַפטע

לאַוניק איזדעבסקי

אַמטירט שוין

(§) לאַוניק איזדעבסקי, פּאָרזיצער פון דערבוי־אָפּטיילונג, האָט שוין אי־בערגענומען זיין אַמט, פּערזענליכע־טע וועט ער ווידער אויפנעמען אין מאַגיסטראַט יעדען מאָנטאָג, מיטוואָך און פרייטאָג.

אַכטונג שערער אַרבייטער

היינט, זונטאָג ד' 7/12 ד"ח 5 נ"מ קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל פּאָ־מאָרסקאַ 3. די אַלגעמיינע פערזאַמלונג ... אַלע מיטגלידער ווערען אויפגעפאָ־

צוליב גריפּע...

קאָן דער מאַגיסטראַט זיך נישט צוזאַמענקומען

(§) די מאַגיסטראַט־זיצונגען ווערען געוועהנליך אָפּגעהאַלטען יעדען דאָנער־שטאָג. צוליב דער גריפּע קראַנקהייט פון פּרעזידענט זשעמיענצקי און וויצע־פּרעז. וויעלינסקי איז די דאָנערשטאָגי־דיגע זיצונג פון מאַגיסטראַט נישט פאָר־געקומען.

די פרייזען אויף

שניעגאוצעס

זענען פערקלענערט געוואָרען אין פערגלייך מיט'ן פערגאַנגענעם יאָהר ביז 50%

„טרעטאָרן" גאַבאַרדין ברוינע 10 זל.

„ „ שוואַרצע 13.50 „

לאַקירטע אינגלענדישע פון 7 „

אינגלענדישע דאַמען־קאַלאָשן 4.50 „

„ „ מענער 6 „

„ „ קינדער 2.50 „

Przedsiębiorstwo Handlowe

M. Fantulis

ראַדיאָ פּראָגראַם

זונטאָג 7 דעצעמבער

לאָדז (233,8) 11'58 שעה צייכען, און פאָרלע־זען פון טעגליכען פּראָגראַם 12.15 סימפאָנישער פריהמאָרגען קאָנצערט פון דער וואַרשאָווער פילהאַרמאָניע, — 14 טעאַטער און קינאָ קאָמוניקאַט, 15'40 פּראָגראַם פאַר קינדער (טר. פון וואַרשאָ), 16.10 לאָדזער פּאָסט־קאַסטען, 16.30 גראַמאָפאָן מו־זיק (טר, פון ווילנאָ), 16.40 פאָרטראַג (טר. פון לעמבערג), 16.55 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק (טר. פון וואַרשאָ), 17.15 אַנגענעהמע און נוצליכע ידי־עות (טר. פון וואַרשאָ), 17.30 קאָנצערט פון קראָ־קאָ, — 19 פערשידענעס 19.25 פעליעטאָן (טר. פון וואַרשאָ), 19.40 לאָדזער ספּאָרט קאָמוניקאַט און פאָרלע.נען פון פּראָגראַם אויף מאָנטאָג, — 20 הערשפּיל (טר. פון קראָקאָ), 20.30 פּאָפּולערער קאָנצערט פון ראַדיאָ אָרקעסטער, — 22 פעליעטאָן (טר. פון וואַרשאָ), 51.22 גצזאַנג רעציטאַל 22.35 „פּ.אַ.ט" וועטער, פּאָליציי און ספּאָרט קאָמוניקאַ־טען ווי אויך טאַנץ מוזיק פון וואַרשא.

אומזיסטע פאָרלעזונג וועגען שווינדזוכט

די „וואָכען־שווינדזוכט־טעג", וואָס ווא באַן זיך אין לאָדז שוין אָנגעהויבען האָבען דעם צוועק צו פּראָפּאַגאַנדירען די נויטווענדיגקייט צו פערהיטען די בע־פעלקערונג פון שווינדזוכט און צוהיילען די ליידענדע אויף דער חולאת.

היינט זונטאָג וועט אין קינאָ אויף ראָקיטשינער 1 ד"ר לאַרנסקי האַלטען אַ רעפעראַט א. ד. ט. „ווי אַזוי זיך צו פערהיטען פון שווינדזוכט". דער אײַנ־גאַנג איז אומזיסט. די פאָרלעזונג וועט אילוסטרירט ווערען מיט ליכט־בילדער.

ניי־יאָהר־פעריען

(ב) די ניי־יאָהר־פעריען אין די שולען וועלען זיך אָנהייבען דעם 20־טען ד.ח. און וועלען דויערן ביז 2. יאַנואַר.

לינגוואַפאָנישע מעטאָדע

צו לערנען שפּראַכען

ביי אויסלערנען זיך שפּראַכען איז זעהר וויכטיג די אָנווענדונג פון דער אַזויגערופענער „לינגאָאַפאָנישע" מע־טאָדע.

די לינגוואַפאָנישע מעטאָדע בעש־טעהט דערין, וואָס די שפּראַכען לע־רענט מען אויס מיט דער הילף פון ספּעציעלע גראַמאָפאָן־פּליטען צו וועל־כע מען געברויכט אויך לערן־ביכער.

די דאָזיגע לערן־מעטאָדע ווענדעט אָן מיט ערפאָלג דער לאָדזער אינסטי־טוט אויף פּזשעיאַזד 19.

אויפרוף

צו אַלע לאָדזער יודען

אַזוי ווי די תלמוד תורה מחזיקי אמונה (פעפער גאַס 17) געפינט זיך איצט אין זעהר אַ קריטישער לאַגע און עס קאָן קומען, אַז 300 אָרימע קינדער און יתומים, וואָס לערנען אין די ת"ת זאָלען צולאָזט ווערען און זאָלען בליי־בען אָהן שום השגחה, האָבען מיר בע־שלאָסען צום ערשטען חנוכה־ליכט־צינ־דען — אַ חנוכה־פעסט און אַ בחינת התלמידים מיט אַ בופעט, און דאָס געלד זאָל גיין לטובת די אָרימע קינדער דע־ריבער ווענדען מיר זיך צו אַלע, וואָס דער כבוד התורה איז ביי זיי טייער, אַז ווען מיר וועלען קומען צו אייך, ענטזאַגט אונז נישט און שפּענדעט לטובת די אָרימע קינדער, וויפיל יע־דער קען. העלפט צו דערהאַלטען די

יוד. אַרט.־פעראיין אין פּוילען. דירעקטאַריאַט פון די פעראיינס־טעאַטערן. בעפולמעכטיגטער דירעקטאָר פאַר לאָדז: א. שטאָקפעדער. לייטער: א. בעזמאַן.

לאָדזער יוד. קאַמער־טעאַטער — נייער

„אַרט"

ווייסער זאַל

„מאַנטייפעל"

זאַכאָדניאַ 43

קינסטלערישער לייטער: מ. בראָדערזאָן

היינט, זונטאָג, דעם 7. דעצ.

2 פאָרשטעלונגען

אָנהויב 7.45 און 9.45 אָוועגד

— א. נ. —

אויפן הימעל אַ יאריד

אין 2 טיילען 14 בילדער

נומערן: 1) קלויזניקעס, 2) דאָס ליד פון די מיידלעך, 3) אויפ'ן דאָרף, 4) שלום־בית, 5) נעאָ־שמענדריק, 6) אויפ'ן „טעפּמאַק", 7) אויפ'ן ווע קיין בית־לחם, 8) נאָך האַלבע נאַכט, 9) „לאַפּסערדאַקעס", 10) ביים סאַמאָ־וואַר, 11) מאָנטאָג, 12) הערבסט־טאַנגאָ, 13) יוד. ראַפּסאָדיע, 14) אויפ'ן הימעל א יאריד.

אַנסאַמבל לויט'ן א.ב. פּרויצן: זיסעל־גירל, מ. דאָלסקאַ, לאָלאַ זילבערמאַן, שיינע־מרים, מאַשע פּעטערמאַן, אַלאַ שליפּאָוויטש. מענער: שמואליק גאָלדשטיין, ש. דושיגאָן, מאָטעל קאָן, יעקב ריינגלאַס, י. שומאַכער, י. ליפער.

טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, ל. גאָדעלמאַן, טומדאָן. מוזיק: ה. רובין, א. ביינעלמאַן, ... דעקאָר. און מאָטיוו־

פערשאָלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(92 פאָרטזעצונג)

— דאָ הערט אָבער אַלעס אויף; אין דער עלעגאַנטער וועלט פיהרט זיך נישט אַזוי! — האָט ער ווייטער געדונערט.
— דו מוזט אָבער געדענקען, אַז זי איז פון די ריינ-פעלד'ס, איהר ליידענשאַפט האָט דערוויל איהר פערשטאַנד איבערגעוואויגט, אָבער איך גלויב נישט, אַז דאָס וועט לאַנג אָנהאַלטען. די גרעפין געפינט אַשר אין איהם לעת-עתה פערגעניגען. אָבער געדענק, אַז גאָר אינגיכען, וועט די זאַך גאַנץ אַנדערש ווערען, איהר אדעל וועט זיך אין איהר לאַנג-זאַם דערוועקען!
— ליבער מאַן, פעליקס מיינט אַנדערש, ער איז איבערצייגט אין דער ליבע און טרייקייט פון דער גרעפין.
— אַך, ער איז אַ שוטה! דו האָסט זעה איך, אויך מכּכים געווען מיט זיינע שטות'עריַיען.
— יאָ, איך האָב אַלעס געטהון, וואָס איך בין וואָר אומשטאַנד געווען. איך האָב איהם אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז דורך די דאָזיגע ליבע מאַכט ער זיך אומגליקליך און אַז פון התונה האָבען מיט איהר זאָל ער פערגעסען.
— נו, וואָס האָט ער דיר דערויף געענטפערט?
— נאָך פיל בעסער, ווי כ'האָב דערוואַרט פון איהם. איך האָב איהם געגעבען אכט טאָג צייט, אַז ער זאָל זיך איבערלעגען און דאַן וועלען מיר אַלע צוזאַמען די זאַך אויף קלאָר אַדורכשמועסען, וואָס ער זאָל טוהן.
— אַזי, הייסט עס, אַז ער איז נישט אַזוי שטאַרק אויפגעבראַכט?
— ניין, דורכאויס נישט. ער איז געווען געלאַסען, ווי תמיד, נאָר קיין שום שלעכטס האָט ער אויף דער גרע-פין נישט געלאָזט אויסרעדען. און דאָס קאָנען מיר איהם מוחל זיין. ביז איצט האָט די ליבע נישט אַנגענומען קיין אויסערגעוועהנליכען כאַראַקטער! — האָט די קלוגע פרוי געענטפערט.
— אָבער נישט אַזוי לייכט וועט ער זיך לאָזען אָפּרע-דען דערפון! דו וועסט זעהן, אַז אפילו אין אכט טאָג ארום, וועט ער דיר קיין קלאָרע תשובה נישט געבען.
— גו, לאָמיר עס נאָך דערלעבען, פאָטער. און דו וועסט מיר אויך אָהן די טובה, נישט צו רעדען מיט איהם דערוועגען דעמאָלט, ווען דו וועסט דיך געפינען מיט איהם געפינען אונטער פיע אוי גען? ס'איז דאָך אַ גאַנץ קורצע צייט, — אכט טאָג בלויז. ווען ער וועט אָבער נאָך דער דאָזיגער צייט נישט געבען קיין ענטפער, דאַן וועלען מיר ביידע רעדען מיט איהם און נישט בלויז רעדען נאָר אַפילו טוהן, וואָס מען וועט נאָר דאַרפען.
— גוט, מאַריאַ. ביסט טאַקע אַ קלוגע פרוי, און אַזוי זאָל עס טאַקע בלייבען, ווי דו זאָגסט. איך וויל מיר איבט טאַקע די נאַרישע געדאַנקען אַרויסשלאָגען פון קאָפּ. ווען דער פערשאָלטענער קרימינאַלניק וואָלט נאָר נישט געשמעקט אין דעם! אַזוי גוט, ווי ער האָט מיר די זאַך פערראַטען, קען ער אויך אין גאַנצען אויספויקען!
— ס'שאַדט נישט, פאָטער, אַזוי אַרום וועט פעליקס שנעלער קענען לערנען זיין געליבטע.
— אַך, גאָט, ווידער אַ וואוילער אויפטו איך ווינש מיר איצט טאַקע, אַז קירטען זאָל ווי אַמשנעלסטען אויספוי-קען די גאַנצע געשיכטע אין דאָרף. יאָ, יאָ, ריכטיג אַזוי, פעליקס אויגען וועלען זיך וואָס שנעלער עפענען!
— גלויבסטו דען ווירקליך, אַז אדעלאַ שפּאָט בלויז פון איהם! — האָט זי געפרעגט.
— פערשטייט זיך, די קענסט זיכער זיין, אַזוי ווי ס'איז איצט טאָג! האָ, זי איז אינגאַנצען געראָטען אין איהר פאָטער!
— וואָס דו זאָגסט! האַלסטו דען דעם גראַף — —
— אַח, זיי נאָר שטיל, זיי שטיל מאַריאַ, דערמאָן מיך נישט די צייטען, ווען איך בין נאָך געווען בחור, ווען איך האָב נאָך געדינט ביים פערשטאָרבענעם גראַף, ווען ער האָט געטריבען אַנ'אָפּערע מיט דעם גראַף פראַנץ, דער פער-שטויסענער זוהן!
די פרוי איז געוואָרען געוואַלדיג אויפגערעגט און קוים מיט מיה איז איהר געלונגען צוריקצוגעוואוינען איהר געשיכנעוויפט.
— דו האָסט מיר נאָך קיינמאָל נישט דערצעהלט וועגען יענע אַלטע מעשיות, פאָטער.
— יאָ, דאָס איז אמת, איך האָב נאָך קיינמאָל נישט דערצעהלט וועגען דעם, ווייל איך רעד נישט גערן וועגען יענע צייטען. אודאי וואָלט דער אומגליקליכער, פערשטויסע-נער גראַף פראַנץ וואָלט געוועזען געוואוסט, אַז זיין פאָטער, האָט שפּעטער הרטה געקריגען אויף זיינע אומגערעכטע האַנדלונגען, וואָלט ער ווען עס איז אַמאָל אַהער געקומען. אָבער מען שמועסט דאָך, אַז ער איז שוין טויט.
— איז דאָס זיכער?
— יאָ, איך האָב אַזוי געהערט אויפ'ן שלאָס. דער אַלטער דיגער, הענריק, האָט עס מיר געזאָגט.
— מיין גישט, אַז איך בין אַזוי נייגעריג צו וויסען, אָבער, ווען דער פערשטויסענער זאָל שוין ווירקליך זיין טויט קענסטו מיר אַלעס דערצעהלען!
— ווענן מיר, אָבער וואַרט צו אַ מינוט, איך וועל מיר נאָך פערוויכערן די לולקע. — האָט דער יעגער גע-ענטפערט.

(פאָרטזעצונג קומט).

מיט אַ רוהיג געוויסען
קענען מיר גאַראַנטירען,
דאס מעטאַל-בעטען, קינדער-וועגעלער, מאַטראַצען פאַר האַלצענע בעטען לויט'ן מאָס "פאַטענט", וואַש - טישען און וויזשימאַטשקעס אמביליגסטען איז צו בעקומען אין
פאַבריקס-לאַגער
„Dobropol"
פיעטריקאָווער 73 אין הויף, טעל. 158-61

ס'איז ערעפענט געוואָרען
אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פעטריקאָווער 90 טעל. 221-72
נעמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א.אַ.וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9—1 און פון 4—7.30 אָוונד.

קינא
ZACHĘTA
זגיערזשער-גאַס 26.
היינט און ווייטערדיגע טעג!!!
דאָפּעלט-פּראָגראַם:
1) „גיפטמישער"
אַ טראַגעדיע פון דריי פּערזאָן, וואָס ווערען פערפייניגט מיט'ן פייער פון דריי ליידענשאַפטען: בעגעהר, ליבע און האַס.
אין די הויפּט-ראָלען:
Conrad Veidt i Mary Philbin
2) אַ קאַנטאַ אויפ'ן גליק
Dzima Grolly אין די הויפּט-ראָלע
אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' י. סטעפּאַנסקי
אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 אַ זייגער נאָכ-מיטאָג. — שבת, זונטאָג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג.
דער זאַל איז בעהייצט.
נאָהנטסטער פּראָגראַם: „מעלאָדיע פון הערצער".

Komunikacja autobusowa Ruda-Pabj.—Łódź—Pabjanice
ROZKŁAD JAZDY
Ruda-Pabjan.—Łódź
Od godz. 3.45 rano co 10 minut
Ostatni z Rudy o godz. 23.45
Łódź—Ruda-Pabjan.
Od godz. 4.10 rano co 10 minut
Ostatni z Łodzi o godz. 0.15
Łódź—Pabjanice (Magistrat)
Od g. 6.00 rano o pełnych godzinach.
Ostatni z Łodzi o godz. 23.00
Pabjanice—Łódź
godz. 6.00 rano, 6.30 7.30 8.30 i t. d.
Ostatni z Pabjanic o g. 23.30
Przystanek autobusowy w Łodzi: róg Białej i Piotrkowskiej (przy Pl. Reymonta)
Przejazd Łódź-Pabjanice—80 gr.
Dyrekcja Komunikacji Autobusowej
„URSORUCH"

לונגענליידען זענען היילבאַר!
לונגען-טובערקולאָז — שווינדזוכט — הוסטען — טרוקענער הוסט — הוסטען מיט פלעגמע נאַכט-שוויס — בראָנכיטקאַטאַר — קעלקאָפּקאַטאַר — איבערפלוס פון פלעגמע — בלוט-שפּייען—בלוט-שטורץ—קלעמונג—אַסטמא-כארכלען—זייטענשטעכען א. אַ. זענען היילבאַר!
פריהער — איצט

טויזענדער זענען שוין אויסגעהיילט!
פערלאַנגט תיכף מיין בוך איבער מיין „נייעם נאַרונג-סיסטעם"
וועלכעס האָט שוין אַ סך מענשען געראַטע-וועט. עס קען אָנגע-וועגדעט ווערען ביי

Syndyk ostateczny masy upadłości łódzkiej firmy „Łódzka Łuszczarnia wł. „I. B. Żytnicki" oraz Józefa-Binema Żytnickiego i Abrama Olszera — adwokat Bolesław Jasieński, zamieszkały w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr. 88 z mocy art. 528 Kod. Handl. i upoważnienia Pana Sędziego Komisarza oraz na zusadzie art. 1030 Ust. Post. Cyw. ogłaszam, że w dniu 15. grudnia 1930. roku o godz. 10 rano w gmachu Sądu Okręgowego w Łodzi Plac Dąbrowskiego 5 Pokój 15 sprzedawać będzie przez licytację ruchomości, należące do wspomnianej masy upadłości, a opisane w dniu 1. marca 1929. roku przez Komornika Sądowego Jana Jabczyka, zamieszkałego Łodzi Przy ul. Południowei Nr. 20 i składające się z kompletnie urządzonej trzyrzędowej łuszczarni z 8-ma elewatorami i pasami, automatycznych perlaków, motoru 35-cio konnego i innych maszyn młynarskich oraz z urządzenia kantoru, oszacowanych na łączną sumę 27,302 złote oraz z mebli i ruchomości w mieszkaniu upadłego Abrama Olszera przy ul. Pomorskiej Nr. 37, oszacowanych na łączną sumę 805 złotych i z mebli i ruchomości w mieszkaniu upadłego Józefa-Binema Żytnickiego przy ul. Św. Jakóba Nr. 16, oszacowanych na łączną sumę 1,515 złotych, jak również prawa do jednej dziesiątej niepodzielnej części łódzkiej nieruchomości, w której znajdują się wymienione wyżej urządzdenia łuszczarni i młyna, położonej przy ul. Św. Jakóba Nr. 16 w Łodzi, a oznaczonej numerami hipotecznemi 37 i 38, rep. hip. Nr. Nr. 590 i 1916, oszacowane na 33.000 złotych,

Reflektanci objekty sprzedaży oglądać mogą codziennie pod wskazany- [illegible] w dniu zaś przetargu obowiązani będą złożyć przepisowe

Syndyk Ostateczny